

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 16 – 17 listopada 2013r. na kierunku „Administracja”
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego
stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Zarządzania, Informatyki i Nauk
Społecznych Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Paweł Chmielnicki - członek PKA

członkowie:

dr hab. Grzegorz Smyk – ekspert PKA

dr hab. Adam Sulikowski – ekspert PKA

Wioletta Marszelewska – ekspert formalno-prawny PKA

Milena Tarasiuk – przedstawiciel PSRP, [ekspert PKA ds. studenckich](#)

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku „Administracja” o profilu ogólnoakademickim prowadzonym na Wydziale Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA. Członkowie ZO spotkali się z życzliwym i profesjonalnym przyjęciem. Władze Uczelni i Wydziału udzielały niezwłocznie wszelkich potrzebnych informacji, zapewniały możliwość nieskrępowanego wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem wizytacji. Organizacja spotkań z przedstawicielami Uczelni, pracownikami i studentami stała na w pełni satysfakcjonującym poziomie.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

- ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki.

Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej została utworzona w 1995 r. Początkowo uzyskała uprawnienia do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia na kierunku „Zarządzanie i Marketing”, następnie oferta edukacyjna uczelni była stale poszerzana, m.in. o studia na kierunkach „Socjologia”, „Informatyka”, „Ekonomia”, „Stosunki międzynarodowe”, „Pedagogika” i in. Uczelnia prowadzi kształcenie zarówno w Dąbrowie Górniczej, jak i w jednostkach zamiejscowych, m.in. w Cieszynie, Olkuszu i Żywcu.

Kierunek „Administracja” jest jednym z najmłodszych kierunków studiów prowadzonych na WSB w Dąbrowie Górniczej, powstał w 2009 r. Na powyższym kierunku studiów prowadzone są studia pierwszego stopnia, w formie niestacjonarnej, trwające 6 semestrów.

Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Zarządzeniem Nr 31/2010/2011 Rektora z dnia 14 stycznia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia Księgi Zarządzania Strategicznego Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej. W dokumencie brak wskazania na jaki okres strategia ta została określona. W dniu 30 września 2011 r. Senat pozytywnie zaopiniował główne założenia Strategii Rozwoju Wydziału Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych na lata 2011 – 2016. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Powierniczej, Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listą obecności w powyższych sprawach. Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Radę Powierniczą, Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Uczelnia otrzymała uprawnienie do prowadzenia studiów na kierunku administracja decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr MNISW-DNS-WUN-6022-4745-2/IŻ/09 z dnia 30 października 2009 r. Koncepcja kształcenia na kierunku administracja podporządkowana jest głównemu celowi, jakim jest wyposażenie absolwentów w wiedzę i umiejętności oraz kompetencje z obszaru nauk społecznych, w szczególności nauk o prawie i administracji, w stopniu, który pozwala na podejmowanie pracy w sektorze administracji rządowej i samorządowej, administracji bezpieczeństwa publicznego, organizacjach międzynarodowych oraz działach administracyjnych i prawnych w rozległym sektorze biznesu oraz w instytucjach okołobiznesowych i organizacjach non-profit. Wiedza i umiejętności zdobywane podczas studiów na kierunku administracja odwołują się zatem nie tylko do dorobku naukowego z zakresu administracji ale i dyscyplin pokrewnych, takich jak: prawo, zarządzanie, ekonomia.

Koncepcja kształcenia na kierunku administracja jest spójna z założeniami sformułowanymi w misji Uczelni i jej strategii rozwoju. Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, dostosowując swoją działalność edukacyjną do potrzeb otoczenia, przyjmuje w sformułowanej misji, że kształci absolwentów wyposażając ich w wiedzę i umiejętności w dostosowaniu do zmiennego otoczenia. Ma przy tym na względzie konieczność ścisłego powiązania procesu kształcenia do potrzeb praktyki gospodarczej.

Koncepcja kształcenia na kierunku „Administracja” w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej koreluje także ze strategią rozwoju Uczelni. Jednym z celów strategicznych określonych w *Strategii Rozwoju Wydziału Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych na lata 2011-2016* jest dostosowanie i rozwój komplementarnej oferty

dydaktycznej do potrzeb rynku pracy oraz lokalnego środowiska gospodarczego. *Strategia Rozwoju Wydziału Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych na lata 2011-2016* przygotowana została w oparciu o Księgę Zarządzania Strategicznego Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej na lata 2011-2020, zatwierdzoną zarządzeniem Rektora w styczniu 2011 roku. Przygotowana koncepcja kształcenia opiera się o program studiów zbudowany modułowo.

Program kształcenia na kierunku administracja stwarza ofertę wyboru specjalności dostosowanych do indywidualnych preferencji studentów i potrzeb rynku pracy. Uczelnia oferuje trzy specjalności: administracja publiczna, administracja samorządowa, administracja skarbowo-celna. Różnorodność oferty kształcenia w ramach ocenianego kierunku studiów wyraża się również we wprowadzeniu modułów obieralnych. Jednocześnie konstrukcja programu kształcenia oparta na modułach obejmujących określone grupy zagadnień pozwala na elastyczne dostosowywanie procesu dydaktycznego do wymogów zmiennego otoczenia. Kształcenie w ramach systemu modułowego pozwala na wprowadzanie niezbędnych modyfikacji wiedzy i umiejętności w ramach poszczególnych grup zagadnień bez naruszania stabilności całego programu kształcenia. Stosowane w Uczelni rozwiązania organizacyjno-programowe umożliwiają studentowi uzyskiwanie kwalifikacji różnymi drogami. Stwarza to studentom określoną swobodę wyboru i indywidualizacji procesu kształcenia dostosowanej do ich możliwości i potrzeb. Tym samym proces kształcenia w założeniu Uczelni staje się w większym stopniu procesem opartym na uczeniu się niż procesem nauczania. Podejście takie nadaje kształceniu na ocenianym kierunku studiów pewnych cech innowacyjności opartych na zwiększeniu podmiotowości studentów w kształtowaniu indywidualnej ścieżki rozwoju i odpowiedzialności za podejmowane w tym zakresie decyzje.

Koncepcja kształcenia przyjęta dla kierunku „Administracja” stanowi przykład udanego połączenia tradycyjnych form kształcenia akademickiego z rozwiązaniami stwarzającymi dobre więzi z otoczeniem społeczno – gospodarczym Uczelni, co daje absolwentom kierunku realne podstawy pomyślnego realizowania swoich zamierzeń, na rynku pracy. Koncepcja kształcenia przyjęta w odniesieniu do ocenianego kierunku dowodzi, że nadanie odpowiedniego wymiaru praktycznego studiom wyższym nie musi koniecznie wiązać się z formalnym nadaniem kierunkowi profilu praktycznego, ani też nie musi pociągać za sobą utraty walorów klasycznego, uniwersyteckiego modelu wykształcenia wyższego. Wyniki wizytacji dowodzą, że koncepcja kształcenia realizowana przez Uczelnię znajduje wyraz w konkretnych działaniach, jest traktowana jako rzeczywiste narzędzie kształtowania bieżących i długofalowych przedsięwzięć. Wszystkie powyższe przesłanki oznaczają, że koncepcja kształcenia na kierunku administracja jest w pełni spójna z misją Uczelni i strategią Wydziału prowadzącego ten kierunek studiów.

Z powyższych względów, ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki jest zatem bardzo wysoka.

- *ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju.*

W tworzeniu koncepcji kształcenia obowiązującej na ocenianym kierunku, określaniu celów i efektów kształcenia biorą udział zarówno wewnętrzni jak i zewnętrzni interesariusze. Wśród wewnętrznych interesariuszy znajdują się nauczyciele akademicki i studenci. Przykładem zaangażowania studentów w proces doskonalenia kształcenia na kierunku administracja są działania podejmowane w celu pozyskania ich opinii np. w trakcie spotkań Przedstawicieli Samorządu Studenckiego Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej z

władzami uczelni (odbywa się minimalnie dwa razy w semestrze), w trakcie posiedzeń Senatu Uczelni; poprzez badania jakości kształcenia (realizowane w każdym semestrze), badania oceny realizacji specjalności studiów, udział studentów w pracach Komisji ds. Jakości Kształcenia. Należy podkreślić, iż zaangażowanie interesariuszy wewnętrznych ma realny wymiar, o czym świadczą liczne wypowiedzi przedstawicieli studentów i nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku „Administracja”, wygłaszane na spotkaniach z członkami ZO. Studenci i pracownicy podkreślali dobrą współpracę z władzami Uczelni i Wydziału zaznaczając, że ich opinie są respektowane i uwzględniane na bieżącą przy opracowywaniu poszczególnych elementów dydaktyki.

Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej nawiązała także bardzo ożywioną i efektywną współpracę z interesariuszami zewnętrznymi. Wśród zewnętrznych interesariuszy znajdują się:

- członkowie powołanej w WSB w Dąbrowie Górniczej Rady Ekspertów, którzy uczestniczyli w:
 - opracowywaniu efektów kształcenia w ramach kierunku administracja i poszczególnych specjalności studiów,
 - opiniowaniu programów kształcenia i treści zajęć w kontekście ich dostosowania do wymogów rynku pracy,
 - określaniu zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje zawodowe wśród absolwentów uczelni wyższych,
- przedstawiciele administracji oraz największych pracodawców rynku lokalnego (skupionych m.in. w Dąbrowskiej Radzie Biznesu, której członkiem jest Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej),
- przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, z którymi współpracuje Uczelnia
- absolwenci biorący udział w badaniu losów zawodowych absolwentów (np. badanie losów zawodowych absolwentów przeprowadzane w 2010 i 2012r.).

Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych obecni byli na spotkaniu z członkami ZO. Podkreślali w swoich wypowiedziach rzeczywiste zainteresowanie Uczelni współpracą z otoczeniem społeczno – gospodarczym i dobre efekty, jakie przynosi ta współpraca. Przykładowo, przedstawicielka Samorządu Województwa Śląskiego, stwierdziła: „WSB jest jedną z nielicznych uczelni ściśle współpracujących z administracją samorządu województwa, współpraca układa się na piątkę z plusem”. Przedsiębiorcy oceniali ze swojej strony, iż współpraca z WSB jest realna, a ich sugestie są uwzględniane w ramach oferty edukacyjnej.

Przedstawiciele rynku pracy na bieżąco angażowani są w badania pozwalające poznać ich oczekiwania w stosunku do absolwentów uczelni wyższych (np. badanie oczekiwań pracodawców wobec uczelni wyższej dbającej o wysoką jakość kształcenia, badanie oczekiwań pracodawców wobec konkretnej grupy absolwentów i in.) oraz wzięli udział w ocenie programu kształcenia na kierunku „Administracja”.

Podsumowując, ze względów jak wyżej, ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju lokuje się na ponadprzeciętnie wysokim poziomie.

- *ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania.*

Moduły na WSB w Dąbrowie Górniczej są rozumiane jako zbiory różnych form zajęć, skupionych wokół określonego szerszego tematu, zagadnienia bądź branży. Celem każdego

modułu jest przekazanie wiedzy oraz umiejętności jej zastosowania w konkretnych sytuacjach zawodowych, a tym samym nauka praktycznych umiejętności. Władze Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek kształcenia przyjęły, iż kształcenie modułowe obowiązujące na kierunku „Administracja” charakteryzuje się następującymi cechami:

- program kształcenia jest elastyczny, poszczególne części modułów można dostosowywać do zakresu i poziomu uzyskiwanych efektów w zakresie wiedzy/umiejętności/kompetencji oraz wymagań i potrzeb gospodarki oraz lokalnego rynku pracy,
- proces uczenia się dominuje nad procesem nauczania,
- student jest podmiotem w procesie kształcenia, może podejmować decyzje dotyczące kształcenia w zależności od własnych potrzeb i możliwości (moduły obieralne),
- rozwiązania organizacyjno-programowe dają możliwość uzyskania kwalifikacji różnymi drogami,
- przejście do kolejnej jednostki dydaktycznej następuje po ocenie i zaliczeniu przez studenta jednostki poprzedniej.

Ponieważ oceniany kierunek obejmuje studia pierwszego stopnia, należy w tym miejscu zwrócić szczególną uwagę na przygotowanie przez Uczelnię adekwatnej oferty kontynuacji kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia. Mianowicie, studenci kierunku administracja mają możliwość kontynuacji kształcenia na macierzystej Uczelni, przede wszystkim na kierunku „Zarządzanie i Marketing”, gdzie funkcjonują specjalności: „Zarządzanie w administracji publicznej i samorządowej”, „Kadry i płace”, „Zarządzanie zasobami ludzkimi”, „Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy”, „Rachunkowość i podatki w zarządzaniu przedsiębiorstwem”. Są to specjalności adekwatne do predyspozycji absolwentów studiów I stopnia na kierunku „Administracja”, pozwalają na logiczną kontynuację wybranej przez nich drogi kształcenia. Można zatem stwierdzić, iż oferta kształcenia dla osób wybierających kierunek „Administracja” na WSB w Dąbrowie Górniczej jest przygotowana całościowo, w sposób przemyślany, racjonalny i umożliwiający uzyskanie właściwych podstaw do wykonywania pracy zawodowej.

Jednym z podstawowych założeń koncepcji procesu kształcenia na WSB w Dąbrowie Górniczej jest łączenie wiedzy teoretycznej z praktyką. Służą temu:

- zajęcia prowadzone przez praktyków np. z zakresu tematyki związanej z prawem administracyjnym, postępowaniem administracyjnym, prawem gospodarczym, prawem urzędniczym z elementami prawa pracy oraz modułami specjalizacyjnymi,
- organizacja studiów w ramach programu „3 dni studiujesz, 2 dni pracujesz”, pozwalająca na lepsze przygotowanie studenta do oczekiwań rynku pracy,
- praktyki zawodowe i dyplomowe,
- wizyty studyjne,
- stosowanie aktywnych form i metod nauczania, kształtujących umiejętności niezbędne do pracy zawodowej,
- możliwość zdobycia dodatkowych umiejętności poprzez działalność w kołach naukowych.

Na podstawie ustaleń poczynionych w ramach wizytacji należy stwierdzić, iż założenie to jest realizowane z powodzeniem na kierunku „Administracja” mimo, że jest to kierunek o profilu ogólnoakademickim. Realizacja omawianego założenia przejawia się w kwalifikacjach zawodowych kadry dydaktycznej, wśród której znajdują się osoby wykonujące wolne zawody prawnicze, jak i zatrudnione na stanowiskach kierowniczych w administracji publicznej, dysponujące bogatym doświadczeniem praktycznym. Przebieg hospitacji dowodzi, iż potrafią one nabyte doświadczenie przekazać studentom. Realizacji omawianej koncepcji służy również dobór efektów kształcenia, treści i przedmiotów, organizacja praktyk zawodowych i inne formy współpracy z partnerami uczelni.

Biorąc powyższe pod uwagę, ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania plasuje się na bardzo wysokim poziomie.

Choć w przypadku oceny programowej studiów prowadzonych na poziomie I stopnia, kryterium 6 (badania naukowe) nie jest obligatoryjne, to jednak należy także wspomnieć o badaniach naukowych, jakie prowadzone są na WSB w Dąbrowie Górniczej, w ramach ocenianego kierunku, gdyż kwestia ta rzutuje na ogólną ocenę koncepcji rozwoju omawianego kierunku. Działalność naukowa Wydziału Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych, związana z omawianym kierunkiem jest prowadzona w ramach licznych i interesujących projektów badawczych. Finansowana jest z różnorodnych źródeł m.in. ze środków na podstawową działalność statutową przyznawanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ze środków Unii Europejskiej oraz środków własnych Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej. W roku 2013 została przyznana Uczelni przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego kwota 129 740,00 zł w ramach podstawowej działalności statutowej na utrzymanie potencjału badawczego, z której finansowana jest realizacja 8 projektów naukowo-badawczych. W ramach projektu "Edukacja dla przyszłości - program rozwoju Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego stypendia naukowe w wysokości 1500 zł miesięcznie otrzymuje sześciu pracowników Uczelni. Ze środków własnych Uczelni wypłacane są stypendia naukowe związane z prowadzeniem prac badawczych, w tym także związanych z uzyskaniem stopni naukowych. W roku akademickim 2012/13 Uczelnia przeznaczyła na te stypendia kwotę 699 500 zł. Wśród wspomnianych projektów badawczych należy wymienić: „Bezpieczeństwo w prawnym wymiarze Unii Europejskiej”, „Status prawny obywatela Unii Europejskiej”,

„Granice państwa jako granice jurysdykcji w Unii Europejskiej”, „Nadzór nad realizacją zadań publicznych będących przedmiotem porozumień zawieranych między jednostkami samorządu terytorialnego oraz tymi podmiotami a wojewodą, „Przywództwo polityczne liderów o wysokiej społecznej legitymizacji władzy na przykładzie prezydentów miast województwa śląskiego”, „Kontrola i nadzór w samorządzie powiatowym”. Dyskurs społeczno-polityczny wobec wyzwań demokracji na poziomie regionalnym. W poszukiwaniu nowych dróg w zarządzaniu publicznym”, „W poszukiwaniu metody prawniczej”, a także projekty badawcze realizowane w ramach stypendiów naukowych dla młodych doktorów w ramach projektu „Edukacja dla przyszłości - program rozwoju Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Prowadzone badania naukowe wpisują się w misję Uczelni i strategię jej rozwoju, służą wzmocnieniu kierunku „Administracja” i tworzą bardzo dobre podstawy do uzyskania uprawnień do kształcenia na studiach II stopnia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: wyróżniająco

- 1) Koncepcja kształcenia w ramach ocenianego kierunku studiów nawiązuje do misji Uczelni i misji Wydziału. Oferta kształcenia proponowana w ramach kierunku „Administracja” w pełni odpowiada założeniom strategii rozwoju Uczelni i Wydziału.**
- 2) Uczelnia i Wydział szeroko współdziałały z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi przy opracowywaniu koncepcji kształcenia w ramach kierunku „Administracja”.**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- *Ocena zgodności założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (wzorcowymi efektami kształcenia albo celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia, w tym standardach kształcenia nauczycieli, określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego), a także z koncepcją rozwoju kierunku.*

Obudowę prawną i organizacyjną w zakresie przyjętych w Uczelni działań dotyczących budowania programów kształcenia należy uznać za prawidłową. Przyjęto właściwe procedury weryfikacji i walidacji oraz metody oceny efektów kształcenia i ich wdrażania.

Kierunkowe efekty kształcenia zostały przyjęte Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych nr 12/2012/2013 z dnia 12 września 2013 r. po konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Powiązanie celów i efektów kształcenia w formie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, na poziomie kierunku, modułów i przedmiotów, pozwala na stwierdzenie, że tworzą one spójną koncepcję kształcenia zgodną z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Koncepcja ta odpowiada poziomowi i profilowi prowadzonych studiów i zamierzeniom strategicznym Uczelni w zakresie kształcenia absolwentów o kwalifikacjach zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy.

Władze Uczelni dostarczyły Zespołowi oceniającemu dokumentację dowodzącą opracowanie matrycy efektów kształcenia i kompatybilnych z nią programów studiów zgodnie z wymogami formalnymi KRK a także dokumentację dotyczącą kwestii zgodności programów studiów realizowanych w dalszym ciągu o przepisy obowiązujące przed wejściem w życie KRK. Ocena dotyczy zarówno efektów zakładanych w nowych programach w zakresie ich zgodności z KRK, jak i efektów wskazanych w programach starszych w zakresie ich zgodności z efektami wskazanymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. Po analizie dokumentów przedstawionych przez Władzę Uczelni Zespół oceniający nie stwierdził zasadniczych rozbieżności między zakładanymi efektami wskazanymi w starszych programach studiów niestacjonarnych na kierunku administracja a standardami określonymi w rozporządzeniu. Można zatem uznać, iż zakładane w programach efekty kształcenia są zgodne z założeniami wynikającymi z rozporządzenia, skoro programy studiów są kompatybilne ze standardami kształcenia tak w zakresie układu kursów akademickich, czasowego wymiaru ich trwania oraz treści poszczególnych przedmiotów. Gdy idzie o kwestię zbieżności efektów zakładanych w programach nowych z KRK, to na gruncie analizy dokumentów należy ją ocenić wysoko a nawet bardzo wysoko. O koherencję dokumentów dba stale kompetentny zespół i zgodność w tym zakresie nie budzi najmniejszych wątpliwości. Jak wynika z przedstawionych dokumentów WSB realizuje opracowaną strategię, w której ważne miejsce zajmuje kształcenie na kierunku administracja oraz wdraża ustaloną koncepcję rozwoju kierunku. Rozwój ten wiąże się z kształceniem umiejętności analitycznych (teoretycznych i praktycznych) przydatnych nie tylko w pracy w organach administracji publicznej, lecz także, co należy podkreślić do pracy w podmiotach sektora prywatnego (w zakresie w jakim można w tej pracy wykorzystać wiedzę i umiejętności z zakresu administrowania).

- *Ocena spójności kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia. W przypadku profilu praktycznego ocena obejmuje stopień uwzględnienia wymagań rynku pracy i organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu oraz zakres wpływu absolwentów i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia, a w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego – wymagań formułowanych dla obszaru wiedzy¹, z którego kierunek się wywodzi;*

Jak wynika z przedstawionej Zespołowi dokumentacji, nie można mieć żadnych zastrzeżeń w odniesieniu do spójności przedmiotowych efektów kształcenia. Uczelnia kształci studentów w ramach profilu ogólnoakademickiego i znajduje to odzwierciedlenie w konstrukcji efektów kształcenia określonych w matrycy oraz w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Uczelnia chce kształcić kandydatów do pracy w organach administracji publicznej oraz przygotowywać do pracy w szeroko pojętym biznesie (mają temu sprzyjać efekty przewidziane w kartach przedmiotów ogólnouczelnianych takich jak m.in. przedsiębiorczość, budowanie zespołu). W konstrukcji efektów kształcenia wymogi rynku pracy są niewątpliwie uwzględniane. WSB i jej kadra dydaktyczna mocno się angażuje we współpracę z instytucjami publicznymi, podmiotami gospodarczymi przy konsultacjach programów kształcenia oraz zmian w nich dokonywanych. Interesariusze zewnętrzni, jak wynika z ustaleń Zespołu, w tym z rozmów z samymi interesariuszami mają szerokie możliwości wywierania wpływu na programy kształcenia oraz na efekty kształcenia. Jak wynika z koncepcji kierunku interesariuszami zewnętrznymi są przede wszystkim przedstawiciele organów administracji publicznej, służb państwa (policji, straży granicznej itp.) jak również instytucji niepublicznych oraz przedsiębiorcy. Opiniują oni programy kształcenia, zgłaszają zastrzeżenia, wpływają na zakładane efekty kształcenia oraz potencjał zakładanych metod ich osiągnięcia.

- *Ocena możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych (o ile są przewidziane w programie studiów).*

Z przedstawionych dokumentów oraz rozmów z przedstawicielami kadry dydaktycznej oraz studentów wynika, że zakładane cele kierunkowe i cele główne związane z zakładaną sylwetką absolwenta mogą zostać zrealizowane wskutek realizacji celów szczegółowych. Koherencja przewidzianych w sylabusach metod dydaktycznych oraz założeń matrycy jest bardzo wysoka i zasługuje na bardzo pozytywną ocenę Zespołu. Także praktyki organizowane są z założenia w instytucjach, których funkcjonowanie sprzyja kształtowaniu po stronie uczestników praktyk umiejętności i kompetencji przewidzianych w konstruowanych programach.

- *Ocena dostępności opisu założonych efektów kształcenia (czy i w jaki sposób opis efektów kształcenia jest publikowany).*

Dokumentacja związana z zakładanymi efektami kształcenia jest jawna i ogólnie dostępna w siedzibie uczelni. Informacje w tej materii dostępne są także na stronie internetowej uczelni. Opis efektów kształcenia jest upubliczniony przez zamieszczenie ich

¹ użyte określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, stopień i tytuł naukowy, działalność naukowo-badawcza, dorobek naukowy, oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki, dyscypliny artystyczne, stopień i tytuł w zakresie sztuki, oraz działalność artystyczną i dorobek artystyczny.

także na tablicy ogłoszeń na terenie Uczelni. Studenci są z nimi zapoznawani na pierwszych zajęciach z poszczególnych przedmiotów.

- *Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny.*

Zespół Oceniający nie ma zastrzeżeń odnośnie do sposobu sformułowania zakładanych efektów kształcenia, jakkolwiek kryterium zrozumiałości jest mocno relatywne. Gdy idzie o sprawdzalność, to na tyle, na ile pozwala na to dość ogólny język KRK zakładane efekty kształcenia można uznać za sprawdzalne.

- *Ocena czy jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów i czy system ten jest powszechnie dostępny, Ocena czy system obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji oraz umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania, a także czy wymagania są wystandaryzowane. Ocena uwzględnia również przyczyny i skalę odsiewu oraz stopień dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość ocena czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni .*

Procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia określone są w Regulaminie studiów. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i całych studiów. Rozwiązania zawarte w Regulaminie wprowadzają odpowiednie rygory związane z zaliczaniem przedmiotów i etapów kształcenia, określają ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułują uprawnienia odwoławcze oraz określają konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin wprowadza również skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są prawidłowe i przejrzyste.

Zgodnie z Regulaminem studiów okresem zaliczeniowym jest semestr. W Uczelni obowiązuje 6-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „bardzo dobry” (5,0). Szczegółowe sposoby pomiaru i oceny efektów kształcenia zostały określone w sylabusach przedmiotów. Wiedza jest weryfikowana w oparciu o egzaminy pisemne, kolokwia zaliczeniowe, pytania kontrolne na zajęciach, prace projektowe, rozwiązywanie zadań i studiów przypadku. Umiejętności weryfikowane są w szczególności w oparciu o interpretację wyników egzaminu, oceny projektów i wiedzy podczas prezentacji projektów, obserwację podczas dyskusji na zajęciach, rozwiązywanie zadań sytuacyjnych, prezentację wyników. Natomiast dla oceny nabycia przez studenta kompetencji społecznych bierze się pod uwagę takie elementy, jak: ocenę postaw i zachowań podczas dyskusji, ocenę przygotowania i pracy podczas wykonywania zadań zespołowych, wyrażanie własnego stanowiska przez studenta, zdolność do podejmowania polemiki, ocenę postawy podczas zaliczania projektu, formułowanie indywidualnych sądów. Zakres wiedzy i umiejętności egzekwowany jest w różny sposób – zarówno w formie testów, jak i pytań wymagających szerszych odpowiedzi w formie pisemnej.

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez praktyki zawodowe. Podstawowe założenia dotyczące praktyk studenckich zostały określone w *Regulaminie Praktyk Studenckich Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej* oraz w ogólnym programie praktyk dla kierunku administracja. Praktyki studenckie realizowane są w postaci praktyk zawodowych i dyplomowych. Student odbywa praktykę w zakładzie pracy, realizuje uzgodniony z zakładem szczegółowy program praktyki i dokumentuje go w dzienniczku praktyki, co potwierdzone jest podpisem przez zakładowego opiekuna praktyki. Po zakończeniu praktyki student jest oceniany przez opiekuna zakładowego na karcie ocen praktykanta; student poza tym samodzielnie przygotowuje też sprawozdanie z praktyki (zgodnie ze wzorcem) i z całym zestawem dokumentów zgłasza się do Pełnomocnika ds. Praktyk Studenckich w celu uzyskania zaliczenia. W przypadku praktyki dyplomowej zaliczenie praktyki przez Pełnomocnika ds. Praktyk Studenckich poprzedzone jest rekomendacją promotora. Opiekę nad całym procesem odbywania praktyk sprawuje Pełnomocnik ds. Praktyk Studenckich. Jako opiekun praktyki i przedstawiciel Uczelni jest przełożonym studentów odbywających praktykę, odpowiada za realizację praktyki zgodnie z jej celem i programem oraz jest upoważniony do rozstrzygania wspólnie z przedstawicielem zakładu pracy spraw związanych z przebiegiem praktyki, sprawuje nadzór nad jej przebiegiem.

Weryfikacji uzyskania na praktykach zakładanych efektów kształcenia dokonuje Pełnomocnik, który na podstawie przedstawionego dziennika praktyk, karty oceny realizacji praktyk oraz opinii sporządzonej przez praktykodawcę podejmuje decyzję o ich zaliczeniu. Dzięki obowiązkowi codziennego wpisywania do dziennika wykonanych czynności, opiekun praktyk w łatwy sposób może zweryfikować czy student w rzeczywistości zrealizował założone efekty kształcenia. Ponadto oceny znajdujące się na karcie oceny realizacji praktyk wpisywane przez praktykodawcę pozwalają na weryfikację uzyskanych efektów kształcenia.

Proces dyplomowania określony jest w sposób ogólny w Regulaminie studiów oraz w Procedurze dyplomowania. Procedury te określają wymagania stawiane osobom pełniącym funkcję promotora i sposób ich powoływania, sposób zgłaszania, zatwierdzania, ogłaszania i wyboru tematów prac dyplomowych, zasady prowadzenia seminariów dyplomowych, składanie prac dyplomowych i dokonywanie ich recenzji, przebieg egzaminu dyplomowego. Rozwiązania zawarte w ramach wskazanych procedur zapewniają prawidłowy przebieg procesu dyplomowania. Powoływanie promotorów i recenzentów uwzględnia powiązanie ich specjalizacji naukowej z tematyką prac dyplomowych, nad którymi sprawują opiekę. Obowiązuje wymóg powiązania tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów. Prace dyplomowe muszą być przygotowywane według wymogów merytorycznych i formalnych podanych w zasadach określonych przez Uczelnię. Recenzenci powoływani są z uwzględnieniem powiązania ich specjalności naukowej z tematyką pracy dyplomowej. Prace dyplomowe sprawdzane są losowo w systemie antyplagiatowym. Student na egzaminie dyplomowym dokonuje prezentacji pracy oraz odpowiada na pytania zadawane przez promotora i recenzenta.

W Wyższej Szkole Biznesu wprowadzono nagrody Rektora dla wyróżniających się absolwentów. Regulacje w tym zakresie określone są w *Zasadach przyznawania nagród Rektora pracownikom i absolwentom Wyższej Szkoły Biznesu*. Z wnioskiem o ich przyznanie mogą występować promotorzy, recenzenci, dziekan, prodziekani oraz kierownik Biura Karier i Promocji. Nagrody te przyznawane są za najlepszą pracę dyplomową, uzyskanie najwyższej średniej ocen w toku studiów oraz indywidualne osiągnięcia organizacyjne i naukowe w całym toku studiów.

Wymagania odnoszące się do zaliczenia poszczególnych przedmiotów, semestrów, lat studiów oraz całych studiów określone są w sposób ogólny i powszechnie obowiązujący w Regulaminie studiów. Natomiast wymagania szczegółowe dotyczące warunków zaliczenia

każdego z przedmiotów są podane w ramach sylabusu sporządzanego dla każdego z nich. Wymagania te są dodatkowo podawane do wiadomości studentów przez prowadzących zajęcia na pierwszych z nich w ramach danego cyklu kształcenia. Studenci są zapoznawani z wynikami sprawdzianów, prac przejściowych i egzaminów w terminach i w sposób określony przez prowadzącego zajęcia. Mają zapewnioną możliwość wglądu do sprawdzonych i ocenionych prac pisemnych. Studentom przysługują prawa odwoławcze od ocen przewidziane w Regulaminie studiów oraz wynikające z niego możliwości poprawiania ocen niedostatecznych. Stosowany na ocenianym kierunku studiów system weryfikacji osiągnięć studenta, zapewnia równe traktowanie wszystkich studentów, oparty jest na obiektywnych kryteriach oceny i zapewnia niezbędną przejrzystość formułowanych ocen.

Wyższa Szkoła Biznesu zapewnia niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia. Podstawowym źródłem informacji na ten temat są sylabusy przedmiotów. W dokumentach tych szczegółowo określono stosowane sposoby weryfikacji efektów kształcenia odnoszące się do każdego z przedmiotów. Ogólne zasady oceny efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie studiów oraz Regulaminie ECTS. Dokumenty te dostępne są w siedzibie uczelni oraz na jej stronach internetowych i intranetowych. Dodatkowe informacje oraz interpretacje obowiązujących rozwiązań można w odpowiednim zakresie uzyskać w szczególności od pracowników dziekanatu oraz wykładowców poszczególnych przedmiotów. Rozwiązania te odpowiadają powszechnie stosowanym w krajowym szkolnictwie wyższym i funkcjonują w sposób właściwy. Można zatem stwierdzić, że Uczelnia zapewniła niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego w niej systemu oceny efektów kształcenia.

Jak wynika z ustaleń Zespołu Oceniającego, sposób weryfikacji efektów kształcenia jest niewątpliwie określony zarówno w sylabusach jak i w innych ogólnodostępnych dokumentach uczelni. Sposób weryfikacji jest niewątpliwie przejrzysty, gdy idzie o sposób sformułowania. Można mieć natomiast dość istotne zastrzeżenia w odniesieniu do adekwatności stosowanych metod egzaminacyjnych do wiarygodnej gradacji stopnia osiągnięć przez studentów postępów w zakresie efektów kształcenia. Analiza prac egzaminacyjnych dowodzi, iż normą w zakresie egzaminowania jest ocenianie studentów na oceny dobre i bardzo dobre, przy czym stopień trudności egzaminów jest relatywnie niski. Nawet w odniesieniu do oczekiwań studentów (szczegóły w załączniku). W opinii Zespołu Uczelnia powinna położyć nacisk na taki rozwój metod egzaminowania, by umożliwiała one szeroką gradację w zakresie oceniania stopnia osiągnięcia poszczególnych efektów przewidzianych w kartach przedmiotów.

Gdy idzie o odsiew, to można uznać iż nie jest on w znaczącym stopniu ani wyższy ani niższy niż w innych jednostkach prowadzących studia pierwszego stopnia na kierunku administracja. W kolejnych latach odsiew przedstawiał się następująco (na ogólną liczbę studentów 140-170 na całym kierunku w poszczególnych latach) 2009/10: 12 osób, 2010/11: 37 osób, 2011/12: 36 osób, 2012/13: 35 osób. Główną przyczyną odsiewu są rezygnacje ze studiów (w każdym roku rezygnuje dwadzieścia kilka osób) oraz skreślenia z listy studentów spowodowane niezaliczeniem semestru (w każdym roku kilkanaście osób). Z ustaleń Zespołu Oceniającego uzyskanych w toku spotkań ze studentami oraz z kadrą dydaktyczną studenci rezygnujący ze studiów wskazują jako główną przyczynę sytuację osobistą i niedostatek kompetencji indywidualnych do studiowania, ewentualnie rozmijanie się wyobrażeń i rzeczywistości studiów administracyjnych. Czasem rezygnacja wynika ze zbyt pochopnej decyzji o wyborze studiów.

Gdy idzie o proces dyplomowania, to w opinii Zespołu Oceniającego można ten proces ocenić pozytywnie. Seminaryjne prowadzone są w odpowiedni sposób i w adekwatnym wymiarze godzin, a jak wynika z przedstawionej dokumentacji treść seminariów odpowiada wymogom przewidzianym przez prawo oraz przyjętym praktykom akademickim. Egzaminy

dypłomowe także spełniają pod względem formy i przebiegu wszelkie wymagania. Dokonane przez Zespół ustalenia pozwalają jednak na sformułowanie pewnych uwag krytycznych (szczegóły w załączniku nr 4). Po pierwsze, dość często zdarza się, że w pracach dyplomowych pojawiają się błędy merytoryczne i formalne, które nie są „wychwytywane” przez promotora, choć w niektórych przypadkach bywają zauważane w opiniach recenzentów. Fakt występowania błędów obniża ocenę systemu weryfikacji efektów kształcenia w zakresie opieki merytorycznej nad dyplomantem. Po drugie, część recenzji jest nieczytelna (pisana odręcznie). Można mieć także wątpliwości w niektórych przypadkach, czy dane prace powinny być dopuszczone do obrony, z uwagi choćby na swoją ogólnikowość i lakoniczność. Mówiąc ogólnie, sito oceny promotorskiej bywa nieskuteczne, a oceny wysokie, by nie rzec zbyt wysokie. Bywa także, iż recenzje promotora i recenzenta są bardzo różne. Po trzecie, co najważniejsze, prace dyplomowe w niewielkim procencie wykazują się jakąkolwiek praktycznością. Są kompilacją podstawowych pozycji literatury w zakresie podjętego tematu. Niewątpliwie wskazane wyżej konstatacje obniżają ocenę w ramach tego kryterium.

- *Ocena monitorowania przez jednostkę karier absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystania uzyskanych wyników w doskonaleniu jakości procesu kształcenia, procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie.*

Niewątpliwym jest, w opinii Zespołu Oceniającego, że uczelnia monitoruje kariery absolwentów. Wdraża w tym zakresie szeroko zakrojone projekty badawcze (szczegóły w raporcie samooceny) W zakresie jaki umożliwiają sytuacja faktyczna oraz otoczenie prawne losy absolwentów są Uczelni znane, a wyniki obserwacji wykorzystywane są w doskonaleniu jakości procesu kształcenia. Adekwatny jest udział interesariuszy zewnętrznych w procedurach doskonalenia programu w wyniku analiz karier absolwentów.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia uwzględniają wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.**
- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.**
- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny. Dokonane przez Zespół ustalenia pozwalają jednak na sformułowanie pewnych uwag krytycznych. Analiza prac egzaminacyjnych (etapowych) dowodzi, iż normą w zakresie egzaminowania jest ocenianie studentów na oceny dobre i bardzo dobre, przy czym stopień trudności egzaminów, w przypadku części przedmiotów, jest relatywnie niski. Dość często zdarza się, że w pracach dyplomowych pojawiają się błędy merytoryczne i formalne.**

Fakt występowania błędów obniża ocenę systemu weryfikacji efektów kształcenia w zakresie opieki merytorycznej nad dyplomantem.

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.**

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Programy studiów na kierunku administracja nie odbiegają zasadniczo od normy wynikającej z akademickiej tradycji i wymogów współczesności. Studia obejmują 6 semestrów. Program studiów – obejmuje 1 816 godzin zajęć dydaktycznych w trybie stacjonarnym oraz 1 622 godzin zajęć dydaktycznych w trybie niestacjonarnym, przy czym przypisano doń ogółem 180 punktów ECTS. Program studiów zakłada 4 moduły: 1.grupa treści ogólnouczelnianych, 2. grupa treści podstawowych, 3.grupa treści kierunkowych, 4. grupa treści poszerzających wiedzę specjalizacyjną. W programie przewidziano także seminarium dyplomowe oraz praktyki zawodowe i dyplomowe w wymiarze po 120 godzin (Praktyka zawodowa realizowana jest na II, a praktyka dyplomowa na V semestrze studiów.) Program przewiduje 3 specjalności – 1. administracja publiczna, 2. administracja samorządowa, 3.administracja skarbowo-celna. W programach studiów znajdują się zarówno przedmioty ogólne, związane z klasyczną nauką administracji, prawnicze przedmioty dogmatyczne, lecz także kursy związane z kształceniem umiejętności praktycznych. Ciekawym rozwiązaniem jest wprowadzenie kursów dotyczących pracy w zespole czy planowania kariery. Również praktyki zawodowe dobrane są w sposób adekwatny do koncepcji kształcenia. Program studiów w zakresie form, metod i treści dydaktycznych tworzy spójną całość. Czas kształcenia zarówno, gdy idzie o ogólny wymiar czasu studiów, jak i o liczbę godzin przewidzianych dla poszczególnych przedmiotów jest odpowiedni. Metody dydaktyczne można również oceniać wysoko. Z ustaleń poczynionych przez Zespół Oceniający, w tym z hospitacji zajęć wynika, że często jest używana podczas zajęć aparatura multimedialna, prowadzący są kompetentni a środki prezentacji wiedzy dobierane są właściwie do założeń i planowanych efektów kształcenia. Jedynym minusem, o czym wzmiankowano już przy ocenie drugiego kryterium ogólnego są wady procesu egzaminowania i dyplomowania, co nie pozostaje bez wpływu także na ogólną ocenę w ramach trzeciego kryterium ogólnego.

W zakresie zgodnym z obowiązującym prawem Uczelnia przypisała punkty ECTS do poszczególnych zajęć na ocenianym kierunku dla każdej formy i poziomu kształcenia. Punkty przyznawane są za zaliczenie każdego przedmiotu oraz praktyk przewidzianych w programie kształcenia w wyniku spełnienia przez studenta wymagań dotyczących uzyskania zakładanych efektów kształcenia oraz za przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej. Liczba punktów ECTS dla poszczególnych przedmiotów ma w założeniu odzwierciedlać czas poświęcony przez studenta na zajęcia. Liczba punktów ECTS przyznanych studentowi za zaliczenie danego przedmiotu nie zależy od oceny uzyskanej przez studenta. Zespół oceniający nie ma zasadniczych zastrzeżeń do systemu ECTS wdrożonego w ramach ocenianego kierunku.

Sekwencja przedmiotów i modułów w programach studiów zasługuje na pozytywną ocenę. Przedmioty ogólne poprzedzają kursy o większym stopniu szczegółowości. Przedmioty praktyczne poprzedzone są tymi, które zapewniają podbudowę teoretyczną. Gdy idzie o przedmioty dogmatyczno prawne, to dogmatyki prawa materialnego poprzedzają kursy z zakresu postępowania.

Wymiar praktyk jest adekwatny do przyjętej koncepcji kształcenia. Ocena i kontrola praktyk także zasługują na pozytywną ocenę i nie można sformułować w odniesieniu do nich jakichś istotnych zastrzeżeń. Jednostka prowadząca przywiązuje do praktyk należyłą uwagę, koordynator praktyk z dużym zaangażowaniem podchodzi do ich organizacji. System zaliczania praktyk obejmuje wszystkie niezbędne elementy i uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych. Praktyki zawodowe i dyplomowe są także wysoko oceniane przez studentów. Nie można mieć w tym zakresie zastrzeżeń.

Możliwości indywidualizacji procesu kształcenia na kierunku administracja można ocenić wysoko. Do dyspozycji studentów jest wiele możliwości dostosowania warunków studiowania zarówno w wymiarze dydaktycznym, jak i organizacyjnym do ich indywidualnych potrzeb. Uczelnia umożliwia Indywidualną organizację studiów IOS, dostosowuje organizację studiów do potrzeb osób niepełnosprawnych (tu Zespół Oceniający bardzo wysoko ocenia zakupiony przez szkołę sprzęt umożliwiający studiowanie osobom z upośledzeniem wzroku i słuchu), umożliwia wybieranie przedmiotów a nawet stwarza możliwość kreacji indywidualnego planu studiów i programu kształcenia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Niewątpliwie realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, pod warunkiem odpowiedniego egzaminowania i dyplomowania (vide zastrzeżenia przy ocenie 2 kryterium ogólnego).**
- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.**

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- *ocena czy liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji danego programu (Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicki);*

Ogólna liczba 86 nauczycieli akademickich jest niewątpliwie imponująca. Ich kwalifikacje (zarówno tytuły i stopnie naukowe, jak i dyscypliny naukowe, w których te tytuły i stopnie zostały im nadane) dają gwarancję, że – przy właściwym wykorzystaniu potencjału tej kadry – założone cele i efekty kształcenia zostaną w pełni osiągnięte. Oceniany kierunek studiów prawidłowo przyporządkowano do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk prawnych i dwóch dyscyplin, a mianowicie nauki o administracji oraz prawa. Nie ulega jednak wątpliwości, że opis kierunkowych efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów (choćby A_W01, A_W07, A_W08, A_W12, A_W13, A_U01, A_U02, A_U07, A_U10, A_U19, A_U20, A_U27) skutkuje koniecznością zaangażowania do procesu dydaktycznego nie tylko specjalistów z zakresu nauki o administracji oraz prawa (których jest oczywiście najwięcej), lecz również z kilku innych dyscyplin – przede wszystkim z dziedzin nauk

ekonomicznych (ekonomia, nauki o zarządzaniu), humanistycznych (filozofia, językoznawstwo) i społecznych (socjologia, psychologia, nauki o polityce).

Analiza liczebności oraz kwalifikacji kadry dydaktycznej ocenianego kierunku pozwala jednoznacznie stwierdzić, że możliwe jest osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji programu kształcenia.

- *ocena czy dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia, oraz czy na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów. Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu kształcenia;*

Minimum kadrowe dla ocenianego kierunku studiów zostało określone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243 poz. 1445, z późn. zm.)

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia wizytowanego kierunku powinno stanowić, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Do minimum kadrowego Uczelnia zgłosiła 11 nauczycieli akademickich, w tym 1 z tytułem naukowym profesora, 4 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 6 ze stopniem naukowym doktora.

Do minimum kadrowego wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów. Warunek określony w § 13 ust. 1 rozporządzenia został spełniony.

Wszyscy nauczyciele akademicy spełniają wymogi zawarte w § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że wszystkie osoby wskazane przez Uczelnię do minimum kadrowego, spełniły warunki art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Umowy o pracę oraz akty mianowania zawierają wymagane prawem elementy. We wszystkich teczkach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające posiadanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Na podstawie analizy umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż minimum kadrowe charakteryzuje się stabilnością. Nauczyciele akademicy są zatrudnieni w uczelni od kilku/kilkunastu lat, dla większości nauczycieli akademickich Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Liczba nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe nie ulegała na przestrzeni ostatnich lat zmianom. Na tej podstawie można jednoznacznie stwierdzić, iż Uczelnia posiada stabilny trzon kadrowy.

Dorobek naukowy kadry dydaktycznej tworzącej minimum kadrowe jest – przynajmniej w kilku przypadkach – imponujący i w pełni adekwatny do opisu kierunkowych efektów kształcenia oraz do realizowanego programu studiów. Takie monografie, jak:

- J.Jagoda, *Sądowa ochrona samodzielności jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2011,

- K.Celarek, *Prawo informacyjne – problem badawczy teorii prawa administracyjnego*, Warszawa 2013,

- K.Celarek, *Legislacja administracyjna. Studium z zakresu nauki administracji i prawa administracyjnego*, Dąbrowa Górnicza 2011,

- K.Celarek, *Prawne aspekty informatyzacji administracji*, Dąbrowa Górnicza 2009,
a także artykuły poświęcone np. metropoliom, jednostkom pomocniczym gmin, przepisom porządkowym, planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennemu, samorządowym osobom prawnym, prawu gminy do sądu, strategii rozwoju, zasadom postępowania sądowoadministracyjnego, kontroli konstytucyjności prawa, prounijnej wykładni prawa krajowego, ale nawet sprzedaży konsumenckiej czy prawno-etycznym aspektem wykonywania zawodu mediatora, ponadto udział w komentarzach do ustaw samorządowych, w księgach jubileuszowych prof. Genowefy Grabowskiej, prof. Jana Szreniawskiego, prof. Adama Lityńskiego i prof. Ernesta Knosali, w publikacji z okazji 50-lecia K.P.A., w pracach zbiorowych poświęconych np. samorządowi terytorialnemu, nadzorowi nad samorządem terytorialnym, samorządowym kolegiom odwoławczym, formom współdziałania jednostek samorządu terytorialnego, polskiej prezydencji w Unii Europejskiej, granicom jurysdykcji w Unii Europejskiej, demokracji, nowym problemom badawczym w teorii prawa administracyjnego, tworzeniu i stosowaniu prawa, pozwalają stwierdzić, że dorobek naukowy kadry dydaktycznej ocenianego kierunku w pełni odpowiada zakładanym efektom kształcenia i realizowanemu programowi studiów.

W minimum kadrowym są reprezentanci każdego obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów oraz obejmuje ono reprezentantów wszystkich dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Reasumując, ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów jest jednoznacznie pozytywna.

- *ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu);*

Osoby zaliczone do minimum kadrowego zatrudnione są w wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej od:

- 1.10.1999 r.,
- 1.10.2005 r.,
- 1.10.2009 r.,
- 1.12.2009 r.,
- 1.2.2010 r.,
- 15.2.2010 r.,
- 1.10.2011 r.,
- 1.2.2012 r.,
- 20.2.2012 r.,
- 1.10.2012 r.,
- 1.10.2013 r.

Średnio daje to niespełna czteroletni staż pracy osoby zaliczonej do minimum kadrowego w tej uczelni. Trzeba jednak zauważyć, że gdyby do minimum kadrowego zaliczyć tylko tyle osób, ile wynika z przepisów, pomijając osoby zatrudnione ostatnio, to

wyliczony tu średni staż pracy byłby jeszcze dłuższy. Jak na realia polskich niepublicznych szkół wyższych, a także biorąc pod uwagę, że decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie zgody na prowadzenie studiów pierwszego stopnia na kierunku Administracja została wydana dnia 7 grudnia 2009 r. (czyli cztery lata temu), stabilność minimum kadrowego należy ocenić bardzo pozytywnie.

- *ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów;*

Liczba nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wynosi 11, natomiast wskazana w Raporcie samooceny liczba studentów ocenianego kierunku wynosi 164. Oznacza to relację 1 : 14,9. Jest to wyjątkowo dobra proporcja, kilkunastokrotnie przewyższająca relację prawem wymaganą.

- *ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: ocena przygotowania nauczycieli akademickich do realizacji zajęć dydaktycznych w tej formie;*

Szczegółowe porównanie powierzonych poszczególnym nauczycielom akademickim (zwłaszcza zaliczonym do minimum kadrowego) zajęć dydaktycznych z ich dorobkiem naukowym nasuwa jedynie bardzo drobne wątpliwości. Ewidentnym jest, że dorobek konstytucjonalisty w zakresie prawa pracy przygotowywany był ze względu na powierzenie mu zajęć nie tylko z Konstytucyjnego systemu organów państwowych, ale również z Prawa pracy i prawa urzędniczego dopiero w 2013 roku (referat z konferencji opublikowany i dwie prace „w przygotowaniu”).

Również może nieco zastanawiać powierzenie przedmiotów dotyczących materialnego prawa podatkowego w sytuacji, gdy w zgłoszonym dorobku obok - w pełni uzasadniających powierzenie jej zajęć z Postępowania administracyjnego, postępowania skarbowego i postępowań szczególnych w administracji – artykułów z zakresu postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego znajduje się jedna publikacja o stanowieniu prawa podatkowego w Polsce. Należy mieć nadzieję, że pisząc o relacji między regułami legislacyjnymi a jakością ustawodawstwa podatkowego poznała całe prawo podatkowe.

Kolejna wątpliwość dotyczy prowadzenia (administratywistę) zajęć z prawa prywatnego międzynarodowego, ale w związku z faktem, że dyscyplina ta jedynie uzupełnia wiedzę i umiejętności studenta Administracji, należy przyjąć, iż mamy do czynienia z kwestią marginesową.

O ile nie budzi żadnych zastrzeżeń powierzenie specjalistce (zarówno z punktu widzenia dorobku naukowego, jak i doświadczeń praktycznych) z zakresu kryminalistyki – zajęć z prawa karnego i prawa wykroczeń, o tyle nieco zastanawia prowadzenie przez te osoby przedmiotu Ochrona danych osobowych. Tym bardziej, że dwie publikacje na temat ochrony danych osobowych wykazała inna osoba.

Przedstawionych tu kilka drobnych wątpliwości nie może jednak obniżyć ogólnie wysokiej oceny powierzenia poszczególnych zajęć dydaktycznych poszczególnym nauczycielom akademickim. W zdecydowanej większości przypadków zajęcia z danego przedmiotu prowadzą osoby o bogatym dorobku naukowym z tej dyscypliny.

- *ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych (Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena);*

Ogólna ocena hospitowanych zajęć jest pozytywna, wszystkie hospitowane zajęcia były prowadzone na dobrym poziomie.

- *ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów:*
 - o *procedur i kryteriów doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, ich przejrzystości i upowszechnienia;*

Podstawą polityki kadrowej w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej jest statut Uczelni oraz Zarządzenie Rektora nr 3/2013/2014 z dnia 1 października 2013 r. w sprawie zasad polityki kadrowej w odniesieniu do nauczycieli akademickich zatrudnianych w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Rektor ustalił zasady polityki kadrowej w odniesieniu do nauczycieli akademickich zatrudnianych w Uczelni. Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów. Polityka kadrowa Uczelni charakteryzuje się: systematycznym podnoszeniem kwalifikacji kadry w zakresie uzyskiwania stopni i tytułów naukowych, pozyskiwaniem kadry reprezentującej dyscypliny naukowe kluczowe dla Uczelni, zatrudnianiem w Uczelni kadry naukowo-dydaktycznej na podstawowym miejscu pracy.

Narzędzia doskonalenia kadry będące elementem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia obejmują:

- a) stypendia naukowe dla pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych w Uczelni na podstawowym miejscu pracy – fundusz stypendialny tworzony ze środków własnych Uczelni (pracownicy realizujący zajęcia na kierunku administracja otrzymali 272 000,00),
- b) ponoszenie kosztów przewodu doktorskiego i habilitacyjnego dla 5 pracowników na kwotę 76 319,00, w tym 3 pracowników prowadzących zajęcia na kierunku administracja,
- c) od 2012 r. dotacja dla młodych naukowców,
- d) finansowe i organizacyjne wsparcie udziału w konferencjach, stażach naukowych, mobilności dydaktycznej, wymianie dydaktycznej i badań zagranicznych, na kwotę 428 526,00, w tym pracownicy realizujący zajęcia dydaktyczne na kierunku administracja – 3 konferencje zagraniczne (13%), 15 konferencji krajowych (9%) – wydatkowana kwota – 58 354,00,
- e) finansowane badań naukowych ze środków dotacji na badania statutowe oraz środków własnych Uczelni,
- f) finansowanie publikacji, prac badawczych we własnym wydawnictwie naukowym funkcjonującym w Uczelni na kwotę 157 673,07, w tym pracownicy realizujący zajęcia dydaktyczne na kierunku administracja na kwotę 12 123,45,
- g) stwarzanie dogodnych warunków płacowych, tj. wzrost wynagrodzeń proporcjonalnie do osiągnięć dydaktycznych i badawczych,
- h) stwarzanie dogodnych warunków pracy poprzez rozwijanie infrastruktury dydaktycznej i naukowo-badawczej, w tym modernizację oraz budowę nowych laboratoriów, zakupy aparatury badawczej i urządzeń warunkujących prowadzenie kształcenia i badań,
- i) udzielanie pracownikom naukowo-dydaktycznym urlopów naukowych,

- j) szkolenia i kursy podnoszące jakość i efektywność pracy naukowo-badawczej kadry akademickiej,
- k) organizowanie seminariów z zakresu poszczególnych dyscyplin z udziałem przedstawicieli innych ośrodków naukowych,

Na podkreślenie zasługuje stabilność kadry naukowo-dydaktycznej, która w zdecydowanej większości jest związana z uczelnią od początku jej istnienia. Kluczowym kryterium doboru kadry są kompetencje dydaktyczne i naukowe oraz doświadczenie praktyczne i kompetencje uzyskane poza uczelnią – wpisujące się w specjalności prowadzone na kierunku administracja, a także wpisujące się w zakres działalności naukowo-badawczej, prowadzonej w Uczelni.

Uczelnia dokłada wszelkich starań, aby stwarzać dogodne warunki rozwoju dla pracowników zatrudnionych na pełnym etacie, którzy przygotowują się do rozpraw habilitacyjnych poprzez finansowanie prac naukowo-badawczych, organizowanie i finansowanie staży naukowych (krajowych i zagranicznych) oraz zmniejszenie pensum dydaktycznego. Doktoranci uczestniczą w Seminariach Doktorskich (10 spotkań rocznie), w ramach których nabywają umiejętności warsztatowych w zakresie badań naukowych, wiedzę z obszaru własnych zainteresowań naukowych oraz referują postępy w przygotowaniu koncepcji dysertacji doktorskich.

Uczelnia utworzyła Naukowy Fundusz Stypendialny im. Profesora Henryka Walicy dla pracowników naukowo-dydaktycznych, którego celem jest wspieranie rozwoju naukowego pracowników. Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej przyznaje stypendia doktorskie oraz stypendia habilitacyjne.

W celu monitorowania jakości procesu dydaktycznego wdrożono procedurę hospitacji zajęć, studencką ocenę jakości zajęć oraz procedurę oceny wykładowców. Do zadań Rektora należy stała ocena podległej mu kadry.

Procedury i kryteria doboru nauczycieli akademickich opisane są szczegółowo w Uczelnianym Wewnętrznym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia. W ramach procesu doskonalenia kadry wśród obowiązków prowadzących zajęcia dydaktyczne na uwagę zasługuje powiązanie w § 1 obsady kadrowej poszczególnych zajęć z dorobkiem naukowo-badawczym, doświadczeniem dydaktycznym i/lub doświadczeniem praktycznym w obszarze, do którego odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku. Doprecyzowanie omawianego powiązania ma miejsce w § 2 ust. 1 lit. c) Zasad rekrutacji pracowników dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych, w którym jest mowa o „zgodności tematyki publikacji i prac badawczych kandydata z tematyką zajęć dydaktycznych, które kandydat prowadzi”. Ujęcie tego zagadnienia z dokumencie poświęconym jakości kształcenia zasługuje na pozytywną ocenę z punktu widzenia przejrzystości i upowszechnienia kryteriów doboru kadry dydaktycznej.

Przedstawiona powyżej bardzo pozytywna ocena powiązania zainteresowań naukowych tej kadry z kierunkowymi efektami kształcenia, a także (w zdecydowanej większości przypadków) z konkretnymi przedmiotami z programu kształcenia, które danemu nauczycielowi akademickiemu zostały powierzone, świadczą o tym, że wspomniane regulacje są w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej przestrzegane.

System oceny pracy nauczycieli akademickich obejmujący studenckie ankiety, hospitacje zajęć oraz okresowe oceny kadry, o którym bardziej szczegółowo będzie mowa w punkcie 8 niniejszego raportu, podobnie jak zasady rekrutacji pracowników, regulowany jest różnymi dokumentami składającymi się na Uczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia. Zarówno z punktu widzenia przejrzystości i upowszechniania procedur i kryteriów oceniania, jak i z punktu widzenia merytorycznego, należy pozytywnie ocenić system oceny pracy nauczycieli akademickich.

- o systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, w tym poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych (urlopy naukowe, stypendia, staże, wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą), oraz ocena jego efektywności;

Na szczególną uwagę z punktu widzenia wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej zasługują przepisy Rozdziału II Zasady przyznawania Nagród Rektora nauczycielom akademickim Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej dokumentu zatytułowanego Zasady przyznawania Nagród Rektora pracownikom i absolwentom Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, a zawartego w module kadra dydaktyczna i module kadra administracyjna procesu Doskonalenie kadry Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Nagrody są przyznawane nie tylko za np. „uzyskanie wysokich wyników w studenckiej ocenie jakości kształcenia”, o czym będzie mowa w punkcie 8 niniejszego raportu, ale również za „oryginalne i twórcze osiągnięcia naukowe”, czy „wybitne rozprawy habilitacyjne lub doktorskie”. Zawarta w Raporcie samooceny informacja o Naukowym Funduszu Stypendialnym im. Profesora Henryka Walicy, a konkretnie o stypendiach doktorskich w kwocie 1000 zł miesięcznie i stypendiach habilitacyjnych w kwocie 2000 zł miesięcznie również zasługuje na bardzo pozytywną ocenę z punktu widzenia wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej. Dochodzą do tego jeszcze zawarte w części V Raportu samooceny informacje o współpracy międzynarodowej, w której uczestniczą pracownicy naukowo-dydaktyczni uczelni. Trudno jednak ocenić efektywność systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, gdyż spośród osób zaliczonych do minimum kadrowego jedynie jeden nauczyciel akademicki uzyskał stopień doktora już jako pracownik Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Pozostałe osoby zaliczone do minimum kadrowego nie skorzystały z omówionego systemu.

- o opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia w kontekście misji i strategii;

Na spotkaniu z ZO, nauczyciele akademicki prezentowali bardzo pozytywne opinie na temat warunków pracy na WSB, aktywności władz Uczelni i Wydziału, a także atmosfery panującej w zespole pracowniczym. Perspektywy rozwoju kierunku, w kontekście misji i strategii rozwoju Uczelni, a zwłaszcza wobec bardzo starannych i przemyślanych działań władz Uczelni, są pomyślne. Ograniczenia mogą płynąć głównie z notoryjnie znanych czynników egzogenicznych, takich jak niż demograficzny.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji w pełni umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.
- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia, zaś w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.
- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

- *ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie i laboratoria specjalistyczne oraz ich wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych, niezbędnego księgozbioru, w tym udostępnionego przez inne biblioteki, także wirtualnie). W przypadku stwierdzenia braków w tym zakresie należy wskazać w jaki sposób braki te mają wpływ na jakość kształcenia oraz jakie efekty kształcenia nie zostaną osiągnięte;*

Aktualnie baza dydaktyczna Wydziału Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych zlokalizowana w Dąbrowie Górniczej zajmuje powierzchnię ok. 12 000 m². Obecnie trwają prace związane z rozbudową budynku WSB o segment dydaktyczny o powierzchni około 2 000 m². Budynek Uczelni, który w 2004 r. otrzymał nagrodę Budowa Roku. Budynek stanowi własność Uczelni.

Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne Uczelni wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny i komputerowy. Znaczna część infrastruktury została rozwinięta dzięki dofinansowaniu pochodzącym ze środków Unii Europejskiej – Uczelnia uzyskała m.in. dofinansowanie w ramach projektów pt. „Komputerowe laboratoria dydaktyczne i biblioteka multimedialna Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej”, „Innowacyjne specjalności na kierunku Informatyka w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej”, „Adaptacja i wyposażenie laboratoriów dydaktycznych, pracowni komputerowych i biblioteki w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej”, „Nowa jakość zarządzania - Zintegrowany system wspomagania zarządzania w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej”, a także w ramach dotacji na inwestycję z zakresu infrastruktury informatycznej na rok 2010 i 2011 Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Modyfikacja i rozbudowa sieci WSB-NET w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej oraz w Zamiejscowym Ośrodku WSB w Cieszyń” (łącznie dofinansowanie w wysokości 12,5 mln zł). W ramach wymienionych projektów realizowana była rozbudowa i utworzenie laboratoriów specjalistycznych, modernizacja urządzeń oraz sieci komputerowej Wyższej Szkoły Biznesu, zwłaszcza związanej z funkcjonowaniem powyższych laboratoriów oraz rozbudowa biblioteki multimedialnej. Uczelnia posiada nowoczesne sale audytoryjne, ćwiczeniowe, laboratoria komputerowe oraz multimedialne laboratoria językowe, które umożliwiają kształcenie w warunkach dostosowanych do norm europejskich. Istnieje bardzo dobrze wyposażone pomieszczenie do przygotowywania i prowadzenia zajęć w systemie e-learningu. Pracownicy uczelni są odpowiednio przeszkoleni do korzystania z wyposażenia elektronicznego, mogą także liczyć na stałą pomoc osób mających stosowne przygotowanie profesjonalne. Nowoczesne windy umożliwiają poruszanie się między poszczególnymi kondygnacjami. Na każdym piętrze znajdują się specjalnie przystosowane toalety. Na parterze znajduje się nawet wydzielone pomieszczenie do opieki nad niemowlętami. Uczelnia dysponuje klubem studenckim, siłownią, klubem fitness. Wszystkie wspomniane pomieszczenia usytuowane są w jednym gmachu, co gwarantuje bezproblemowe poruszanie się pomiędzy poszczególnymi pomieszczeniami.

Baza materialno-techniczna należy niewątpliwie do mocnych stron Uczelni, pozwala na realizację procesu dydaktycznego, projektów naukowych i badawczych. Baza sprzętowa

posiada w całości licencjonowane oprogramowanie. Istniejący w Uczelni system IT pozwala na dostęp z każdego miejsca Uczelni do globalnej sieci Internet i cyfrowej telefonii naziemnej pozwalając na pełne wykorzystanie posiadanego systemu. Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej posiada łącze szerokopasmowe światłowodowe z dostępem do Internetu poprzez sieć komputerową ŚASK (Śląską Akademicką Sieć Komputerową), co daje możliwość korzystania z bardzo szybkiego dostępu do różnych baz udostępnianych dla uczelni wyższych oraz możliwa jest wymiana danych między poszczególnymi wydziałami Uczelni. Serwery uczelniane wykorzystywane są do bieżącej pracy Uczelni oraz udostępniane studentom do realizacji programu nauczania i własnych projektów.

Do dyspozycji studentów i pracowników oddane są zasoby Biblioteki Akademickiej im. prof. Jerzego Altkorna Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Jej księgozbiór liczy ponad 43 000 woluminów książek w 15 bazach inwentarzowych. Zbiory biblioteki, obok książek i czasopism dedykowanych dla poszczególnych kierunków studiów, obejmują także audiobooki, filmy fabularne i dokumentalne, literatura popularnonaukowa i beletrystyka w języku polskim i angielskim.

Czytelnia czasopism udostępnia ogółem 177 tytułów czasopism bieżących polskich i obcojęzycznych w wersji tradycyjnej i elektronicznej, w tym 29 dla kierunku Administracja.

Za pośrednictwem baz EMIS, EBSCO, Springer, Elsevier, Wiley Online Library, Web of Knowledge, Municipium, SIP Legalis studenci mają dostęp do obcojęzycznych czasopism naukowych jak i do książek elektronicznych. Zawartość baz na licencji krajowej liczy: dla bazy EBSCO 14 812 tytułów, dla bazy Elsevier 2 082 tytułów czasopism, dla bazy Springer 2 807 tytułów czasopism, dla baz wchodzących w skład Web of Knowledge 16 500 tytułów, dla bazy EMIS 82 tytułów. SIP Legalis zapewnia dostęp do 11 tytułów elektronicznych wersji czasopism prawnych i ponad 160 komentarzy. Od 2011 roku na mocy porozumienia ze Związkiem Banków Polskich i Wydawnictwem Centrum Prawa Bankowego i Informacji dotyczącym udziału w programie „ale bank!”, każdy student, słuchacz i nauczyciel akademicki WSB ma zapewniony bezpłatny dostęp do elektronicznych wersji czasopism o tematyce: administracja samorządowa, bankowość, finanse czy nieruchomości, zarówno w bibliotece jak i z domowych komputerów.

Biblioteka od 2001 roku jest w pełni skomputeryzowana. System ProLib pozwala na zdalne przeszukiwanie katalogu bibliotecznego jak również na zdalne składanie zamówień i rezerwacji drogą elektroniczną. W 2011 roku zakupiono i wdrożono w Bibliotece Głównej WSB radiowy system zabezpieczenia zbiorów (RFID). System RFID umożliwia czytelnikom samodzielne rejestrowanie wypożyczeń i zwrotów wypożyczonych publikacji. W trakcie wizytacji odbyła się demonstracja działania systemu i członkowie ZO mogli przekonać się, iż system ten w znaczący sposób ułatwia korzystanie z zasobów bibliecznych, jest bardzo nowoczesny i efektywny.

Biblioteka WSB współtworzy zasób Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, a studenci mają możliwość korzystania z ponad 30 000 publikacji z zakresu prawa, administracji i samorządu terytorialnego, udostępnionych we wszystkich bibliotekach cyfrowych w Polsce.

Od 2008 roku pracownicy Biblioteki Głównej realizują również projekt autorski pod nazwą „Informacja w świecie cyfrowym”. Projekt ma na celu promocję polskojęzycznych źródeł naukowych, pełnotekstowych, dostępnych w rozproszonych zasobach sieci Internet.

Księgozbiór dla kierunku „Administracja” gromadzony jest w następujących zakresach: prawo, prawo administracyjne i samorząd terytorialny. Działy szczegółowe obejmują: prawo cywilne, prawo finansowe, prawo karne, prawo międzynarodowe, prawo gospodarcze, prawo podatkowe, prawo pracy, prawo socjalne, finanse publiczne, Unia Europejska. Dodatkowo gromadzi się literaturę z zakresu: filozofia, etyka, psychologia

społeczna, ubezpieczenia, podatki, negocjacje, nieruchomości, praca, makroekonomia, mikroekonomia, badania społeczne, statystyka, demografia, organizacja i zarządzanie.

Stan zasobów bibliotecznych dedykowanych dla kierunku „Administracja” (jak wspomniano, jednego z najmłodszych na Uczelni), pozostawia jednak nadal szerokie pole do uzupełniania i poszerzania. W ramach wizytacji sprawdzono dostępność pozycji literatury naukowej zalecanych studentom. Dokonano losowego wyboru 4 kart przedmiotów.

1. Przedmiot: **„Prawo cywilne z umowami”**. Brak w zasobach biblioteki pozycji literatury uzupełniającej: E. Gniewek, System prawa prywatnego. Prawo cywilne część ogólna . Warszawa 2007.

2. Przedmiot: **„Prawo zamówień publicznych”**. Dostępne są wszystkie pozycje wskazane na karcie przedmiotu w ramach literatury obowiązkowej i uzupełniającej.

3. Przedmiot: **„Status prawny pracowników urzędów państwowych”**. Brak w zasobach biblioteki pozycji literatury uzupełniającej (de facto obowiązkowej, gdyż jako „literaturę” obowiązkową podano wyłącznie ustawy i rozporządzenia!): Prawo urzędnicze, T. Liszcz (red.), R. Borek-Buchajczuk, W. Perdeus, Lublin 2010.

4. Przedmiot: **„Statystyka z demografią”**. Brak w zasobach biblioteki pozycji literatury obowiązkowej: S. Ostasiewicz, Z. Rusnak, U. Siedlecka, Statystyka. Elementy teorii i zadania, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław, 2001.

Reasumując , w 75 % przypadków w zasobach bibliotecznych brakowało którejś z pozycji literatury zalecanej kartą przedmiotu. Wynika to niewątpliwie po części z faktu, iż zasoby biblioteczne adekwatne do treści kształcenia na kierunku „Administracja” są nadal tworzone, jednak brak dostępności - w przypadku połowy skontrolowanych kart przedmiotów - podstawowych pozycji literatury, musi budzić pewne zastrzeżenia. Należałoby też stale poszerzać zasoby biblioteczne o pozycje z oferty mniejszych wydawnictw, zwłaszcza akademickich.

Z powyższych względów, mimo pewnych zastrzeżeń dotyczących dostępności pozycji literatury w zasobach bibliotecznych (o czym była mowa wyżej) ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie i laboratoria specjalistyczne oraz ich wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych, niezbędnego księgozbioru, w tym udostępnionego przez inne biblioteki, także wirtualnie) jest wysoka.

- *ocena bazy instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne oraz prawidłowości doboru miejsc odbywania praktyk;*

Studenci korzystają z możliwości odbycia praktyki w różnych instytucjach regionu, z którymi Wyższa Szkoła Biznesu zawarła umowy. Są to liczne urzędy administracji ogólnej, samorządowej jak i rządowej, jak również zakłady administracyjne oraz jednostki organizacyjne służb, inspekcji i straży. Należą do nich m.in.: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej, Urząd Miasta i Gminy Olkusz, Urząd Miasta Sławków, Urząd Gminy Brenna, Urząd Gminy Dębowiec, Urząd

Gminy Goleszów, Urząd Gminy Hażlach, Urząd Gminy Istebna, Urząd Gminy w Lipowej, Urząd Gminy w Łodygowicach, Urząd Gminy w Rajczy, Urząd Gminy Węgierska Górka, Urząd Miasta Ustroń, Urząd Miasta w Żywcu, Urząd Miejski w Skoczowie, Urząd Miejski w Strumieniu, Urząd Miejski Wisła, Starostwo Powiatowe w Cieszynie, Starostwo Powiatowe w Żywcu, Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza w Dąbrowie Górniczej, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. Św. Barbary w Sosnowcu, Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Dla Dzieci Słabo Widzących i Niewidomych w Dąbrowie Górniczej, Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowej „Multimed”, NP ZOZ „Medical M&S”, NZOZ Lecznictwa Otwartego „F-MED.” Sp. z o.o., Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Dąbrowie Górniczej, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Dąbrowie Górniczej, Komenda Miejska Policji w Chorzowie, Komenda Miejska Policji w Dąbrowie Górniczej, Komenda Miejska Policji w Rudzie Śląskiej, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Olkuszu, Zarząd Gminny Ochotniczych Straży Pożarnych w Olkuszu, Zarząd Powiatowy Ochotniczych Straży Pożarnych w Olkuszu, Europejskie Forum Odpowiedzialności Ekologicznej, Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Informacji Niejawnych.

Studenci mają także możliwość odbycia praktyk w strukturach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o., Okręgowa Inspektorat Służby Więziennej w Katowicach; Spółdzielnia Mieszkaniowa „Lokator” w Dąbrowie Górniczej, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Metalurg” w Dąbrowie Górniczej, ING Bank Śląski S.A., Bank Przemysłowo – Handlowy Spółka Akcyjna, Polkat Katowice Sp. z o.o., TÜV NORD Polska Sp. z o.o., MDM S.A., Adecco Poland Sp. z o.o., Doradztwo Personalne Menedżer, Aweco Polska Appliance Sp. z o.o. Spółka Komandytowa, Proventus Sp. z o.o., Dąbrowska Fabryka Maszyn Elektrycznych „Damel” S.A., Huta Bankowa Sp. z o.o., URSA Polska Sp. z o.o., Partner Manager IFS Industrial and Financial System Poland Sp. z o.o., OTTIMA plus A. Jabłoński, M. Jabłoński Sp. J., VTR Logistics Sp. z o.o.

Biorąc pod uwagę powyższy wykaz podmiotów, u których studenci kierunku „Administracja” mogą odbywać praktyki oraz notoryjnie znane informacje dotyczące potencjału i charakteru działalności tych podmiotów, ocena bazy instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne oraz prawidłowości doboru miejsc odbywania praktyk wypada w pełni satysfakcjonująco.

- *ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych;*

Uczelnia podjęła bardzo szeroko zakrojone działania związane ze wsparciem osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia. Uzyskane dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na projekt pt. „Chcemy się rozwijać! – rozszerzenie oferty edukacyjnej Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej” pozwoliło na podjęcie szeregu działań zmierzających do poprawy warunków studiowania tych osób. WSB wspiera niepełnosprawnych studentów poprzez programy stypendialne z: funduszy uczelnianych (jak np. Specjalny System Stypendiów Naukowych WSB), funduszy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz poprzez dostosowanie programów studiów, doradztwo zawodowe, współpracę z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), a także poprzez odpowiednio dostosowaną infrastrukturę.

Biblioteka została dostosowana do potrzeb osób niedowidzących, np. dzięki urządzeniom czytającym dowolny tekst drukowany w języku polskim i angielskim czy oprogramowaniu przekształcającemu tekst w dźwięk. Dodatkowo działy na czytelnicy zostały zaopatrzone w informację w języku braille'a. Korzystanie z biblioteki i czytelnicy stało się bardziej dostępne dla niedowidzących dzięki urządzeniom czytającym dowolny tekst drukowany w języku polskim i angielskim oraz czytanie książek audio z płyt CD lub DVD. Niedowidzący studenci mają możliwość korzystania z elektronicznej przenośnej kolorowej lupy, posiadającej 3 tryby powiększania oraz automatyczne dostrajanie ostrości obrazu. Ogólnodostępne stanowiska komputerowe zlokalizowane w bibliotece wyposażone są w programy komputerowe pozwalające na powiększanie zawartości z ekranu komputera do 60 razy oraz syntezy mowy do udźwiękowienia stanowisk, zawierające 8 różnych głosów (4 polskie i 4 angielskie). Do dyspozycji niedowidzących użytkowników są przenośne urządzenia odczytujące elektroniczną wersję książek zapisanych w formacie DAISY. Format ten pozwala na precyzyjne oznaczenie fragmentów publikacji umożliwiając swobodną nawigację pomiędzy elementami książki (rozdziałami, podrozdziałami, stronami, adnotacjami, przypisami). W czytelnicy biblioteki uczelni komputery wyposażone są w oprogramowanie syntetyzujące mowę ludzką, które wspiera osoby niedowidzące i ułatwia korzystanie z aplikacji i Internetu. W czasie wizytacji odbyła się demonstracja działania tych urządzeń. Oficjalna strona internetowa www.wsb.edu.pl została przystosowana dla potrzeb osób z dysfunkcją wzroku, co zostało potwierdzone audytem dostępności i użyteczności www.widzialni.pl.

Ponadto, w ramach programu Pitagoras realizowanego przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w WSB dla potrzeb studentów niesłyszących zatrudniono tłumaczy języka migowego, którzy towarzyszą studentom zarówno podczas zajęć dydaktycznych, a także pomagają załatwiać sprawy formalne związane z tokiem studiów. Obecnie w Wyższej Szkole Biznesu studiuje 149 osób niepełnosprawnych (w tym 20 osób niedosłyszących).

Mając na uwadze stan faktyczny prezentujący się jak wyżej należy stwierdzić, iż ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych jest bardzo wysoka.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych. Baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest w pełni dostosowana do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności sale wykładowe i pracownie oraz zapewnienie dostępu do komputerów, Internetu i specjalistycznego oprogramowania. Biblioteka i dostęp do literatury naukowej generalnie rzecz biorąc spełniają wymagane kryteria (pewne braki występują w zakresie dostępności do literatury zalecanej w kartach przedmiotów). Infrastruktura dydaktyczna jest dostosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Ocena czy nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę

kandydatów. Ocena zasad ustalania wielkości rekrutacji - uwzględnienie związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia;

Zgodnie z Uchwałą nr 43/2011/2012 z dnia 25 maja 2012 r. Senatu Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz form studiów na poszczególnych kierunkach rekrutacja prowadzona jest bez dodatkowych egzaminów wstępnych. O przyjęciu decyduje spełnienie wymogów formalnych (posiadanie świadectwa maturalnego) oraz złożenie kompletu wymaganych dokumentów. Oferta edukacyjna kierowana jest w szczególności do kandydatów, którzy:

- ze względu na pracę zawodową wykazują zainteresowanie zagadnieniami związanymi z prowadzonymi specjalnościami,
- interesują się bieżącymi wydarzeniami w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym oraz
- wykazują gotowość ustawicznego doksztalcania się,
- wykazują uzdolnienia i zainteresowania naukami społecznymi,
- posiadają zdolność logicznego myślenia.

Biorąc pod uwagę treść powołanej wyżej uchwały można stwierdzić, iż zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Przyjęte przez Uczelnię zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Zasady rekrutacji uwzględniają związek liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia. Liczba rekrutowanych studentów w żadnym roku nie przekroczyła 100 co jest liczbą stosunkowo niewielką wobec potencjału dydaktycznego Wydziału, przez co możliwe jest utrzymanie wysokiej jakości kształcenia.

- *ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu kształcenia);*
- *ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane;*

Zasady oceny studentów reguluje *Ramowy system oceny studentów*, stanowiący część wewnętrznego systemu jakości kształcenia, który opisuje szczegółowe wymagania dotyczące weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia z przedmiotów kończących się egzaminem, zaliczenia ćwiczeń oraz zaliczeń z przedmiotów, które nie kończą się egzaminem, a także kryteria ilościowe przy ocenie egzaminów i prac kontrolnych oraz stosowaną skalę ocen. Źródłem informacji dla studentów o metodach walidacji efektów są sylabusy z poszczególnych przedmiotów. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie ocenili dostęp do sylabusów, które publikowane są również na stronie internetowej Katedry, co zapewnia studentom stały dostęp do ich treści w trakcie semestru.

Studenci w trakcie pierwszych zajęć są informowani o programie danego kursu, sposobach weryfikacji efektów kształcenia oraz niezbędnej literaturze do zaliczenia danego przedmiotu. W przypadku uzyskania na egzaminie w pierwszym terminie oceny niedostatecznej bądź nie przystąpienia do egzaminu, studentowi przysługuje prawo do zdawania egzaminu w drugim terminie. W przypadku nie uzyskania pozytywnej oceny w terminie poprawkowym student może uzyskać warunkowe zezwolenie na podjęcie studiów w semestrze następnym pod rygorem zaliczenia przedmiotu w terminie wyznaczonym przez

Dziekana. Student może ubiegać się o komisyjne sprawdzenie wiadomości. W przypadku egzaminu pisemnego, student w ciągu 14 dni od przeprowadzonego egzaminu ma możliwość wglądu do ocenionej pracy.

Weryfikacja efektów kształcenia, obejmująca wszystkie kategorie obszarów tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, prowadzona jest na różnych etapach kształcenia odbywa się poprzez zaliczenia cząstkowe, praktyki zawodowe i dyplomowe, a także poprzez seminarium dyplomowe i przygotowanie pracy dyplomowej. Sposób weryfikacji efektów kształcenia uzyskanych w trakcie praktyki zawodowej i dyplomowej określa *Regulamin Praktyk*, natomiast przebieg realizacji procesu dyplomowania opisuje *Regulamin dyplomowania*.

Studenci w rozmowie z Zespołem oceniającym określili system oceniania obowiązujący na Wydziale za sprawiedliwy i obiektywny. W opinii studentów forma zaliczeniadostosowana jest do treści poruszanych na zajęciach oraz pozwala na rzetelną weryfikację wszystkich założonych efektów kształcenia.

- *ocena możliwości mobilności studentów stworzonych przez plan studiów i organizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, kraju jak i za granicą;*
- *ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy);*

System ECTS funkcjonujący w Uczelni jest zgodny z obowiązującymi przepisami. Został dostosowany do *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studentów oraz Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (ze zmianą z dnia 23 sierpnia 2012r.).*

System punktowy odpowiada standardowi ECTS i jest wartością przyporządkowaną poszczególnym przedmiotom. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od przeciętnego studenta około 25-30 godzin pracy, natomiast minimalna liczba punktów przewidziana na rok akademicki wynosi 60 ECTS. Punkty są przyporządkowane wszystkim modułom występującym w programie studiów, zarówno przedmiotom obowiązkowym jak i wybieranym przez studentów w trakcie procesu kształcenia. W opinii studentów liczba punktów ECTS przyporządkowana danemu przedmiotowi odpowiada nakładowi pracy niezbędnemu do jego zaliczenia.

Wprowadzenie systemu punktowego ECTS wspiera studentów w tworzeniu własnej ścieżki edukacyjnej. Studenci dokonując wyboru przedmiotów fakultatywnych spośród poszczególnych grup mogą poszerzać swoje kształcenie o dodatkowe treści.

Uczelnia koordynuje programy wymiany międzynarodowej i staży Erasmus, Erasmus Mundus, Leonardo da Vinci, DAAD, Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego, Tempus, Program Młodość w Działaniu. Projekty wspierające mobilność studentów to m.in. programy finansowane z Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (Erasmus, Leonardo da Vinci) oraz w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego (Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy), Niemiecką Centralę Wymiany Akademickiej DAAD, Program Młodość w Działaniu. Należy zauważyć, iż studenci wizytowanego kierunku korzystają głównie z programu wymian Erasmus.

W procesie kształcenia na kierunku administracja realizowane są obowiązkowe zajęcia w ramach lektoratów z języków obcych, studenci mają do wyboru język angielski lub

niemiecki. Studenci poza obowiązkowymi przedmiotami z języków obcych ujętymi w planie studiów mają możliwość uczestnictwa w różnego typu językowych zajęciach fakultatywnych, w tym także prowadzonych w formie e-learningu. Przygotowanie językowe oraz dostęp do nauki języków obcych dających przygotowanie do wyjazdu na wymiany międzynarodowych należy ocenić pozytywnie.

Studenci wiedzą, w jakim celu przypisywane są przedmiotom punkty ECTS i jakie możliwości stwarza przed nimi wdrożenie tego systemu. Sposób rekrutacji do programów wymian studenckich oraz dostęp informacji z tym związanych został oceniony przez studentów pozytywnie. Studenci mogą uzyskać wszelkie niezbędne informacje związane z wymianą międzynarodową w jednostce uczelni zajmującej się współpracą z zagranicą lub przez kontakt z Koordynatorami ds. Wymian.

- *ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomagania studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość;*
- *ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się. Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia;*
- *ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności;*
- *ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów. Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów;*
- *opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazujące przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej;*
- *ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów;*

Studenci bardzo pozytywnie ocenili opiekę naukową i dydaktyczną, podkreślając, że mają swobodną możliwość kontaktu z prowadzonymi zajęciami. Ilość godzin konsultacji jest dostosowana do potrzeb studentów oraz podawana do informacji na początku każdego semestru. Ponadto studenci mogą kontaktować się z prowadzącymi zajęcia drogą internetową, co jest niezwykle komfortowe dla osób studiujących w trybie niestacjonarnym. Studenci mają również możliwość kontaktu z prodziekanem odpowiedzialnym za nadzór nad kształceniem i sprawami studenckimi w ramach danego kierunku studiów. Prodziekani pozostają do dyspozycji studentów zarówno w ciągu tygodnia jak i na zjazdach studentów studiów niestacjonarnych.

Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili swoje pozytywne opinie dotyczące oceny poszczególnych jednostek administracji, w tym także dziekanatu, którego godziny otwarcia dostosowane są również do potrzeb studentów niestacjonarnych. Kontakt z pracownikami dziekanatu możliwy jest także drogą elektroniczną. Za pomocą platformy internetowej Wirtualna Uczelnia studenci mają dostęp do wszelkich informacji związanych z tokiem studiów, wykazu ocen z poszczególnych przedmiotów, planów studiów, bieżących ogłoszeń i aktualności, płatności, ponadto platforma umożliwia kontakt z prowadzącymi zajęcia oraz zapewnia dostęp do materiałów dydaktycznych. Studenci podkreślili, iż

kompleksowy dostęp do informacji jest dla nich dużym udogodnieniem. Również strona internetowa Uczelni jest, zdaniem studentów, źródłem wszelkich potrzebnych informacji.

W strukturze programu kształcenia wyodrębnione zostały 4 grupy przedmiotów: treści ogólnouczelnianych, podstawowych, kierunkowych oraz grupa treści poszerzających wiedzę specjalizacyjną obejmująca moduły: specjalizacyjny, przedmioty swobodnego wyboru, dyplomowanie oraz szkolenia i praktyki. W ramach studiów student dokonuje wyboru spośród następujących specjalności: administracja publiczna, administracja samorządowa lub administracja skarbowo-celna. Pozytywnie należy odnieść się także do możliwości wyboru przez studentów zajęć fakultatywnych. Uczelnia w programie studiów zapewniła studentom możliwość wyboru zajęć w ilości 30% liczby punktów ECTS w programie kształcenia. Studenci wyrazili pozytywne opinie o programie studiów, podkreślili, iż wybór przedmiotów dodatkowych zapewnia im w pełni możliwość kształtowania ścieżki edukacyjnej w zależności od indywidualnych potrzeb i zainteresowań.

Sformułowany w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów system oceny osiągnięć studentów jest przejrzysty i zapewnia obiektywizm formułowania ocen. Zdaniem studentów sylabusy zawierają wszelkie niezbędne informacje dotyczące tematyki przedmiotu, warunków zaliczenia oraz sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności. W opinii studentów sylabus pomaga w procesie uczenia się stanowiąc zawsze dostępne w ciągu semestru źródło informacji o przedmiocie.

Plan studiów jest skonstruowany w racjonalny sposób. W trakcie zjazdów na studiach niestacjonarnych przestrzegana jest zasada, by liczba godzin dydaktycznych w ciągu jednego dnia nie przekroczyła 8-10 godzin lekcyjnych, a bloki dydaktyczne z jednego przedmiotu nie przekroczyły 4 godzin lekcyjnych. Terminy zjazdów w danym semestrze są podawane studentom do wiadomości z należytym wyprzedzeniem, tak by studenci studiów niestacjonarnych, podejmujący często pracę zawodową mogli z odpowiednim wyprzedzeniem zaplanować udział w zajęciach.

Obowiązkowe praktyki studenckie stanowią integralną część planu studiów i procesu kształcenia studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Procedury odbywania praktyk są sformalizowane, zostały określone w *Regulaminie Praktyk Studenckich Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej* oraz w ogólnym programie praktyk dla kierunku administracja. Celem praktyk studenckich jest zastosowanie wiedzy teoretycznej oraz jej pogłębienie. Opiekę nad całym procesem odbywania praktyk sprawuje Pełnomocnik ds. Praktyk Studenckich. Zasady odbywania praktyk są dla studentów zrozumiałe.

Studenci wizytowanego kierunku uzyskują także odpowiednie wsparcie w trakcie procesu dyplomowania, pracownicy naukowci służą niezbędną pomocą w zakresie ustalania tematów prac dyplomowych, jak również pisania prac wskazując potrzebną literaturę. Ilość osób w jednej grupie seminaryjnej umożliwia swobodny kontakt z promotorem.

Uczelnia wspiera niepełnosprawnych studentów poprzez programy stypendialne pochodzące z funduszu uczelnianego lub funduszu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz poprzez dostosowanie programów studiów, doradztwo zawodowe, współpracę z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także poprzez odpowiednio dostosowaną infrastrukturę.

W Uczelni funkcjonuje rozbudowany system motywacyjny obejmujący również osoby studiujące na kierunku administracja. Studenci mogą ubiegać się o pomoc materialną zarówno z budżetu państwa w ramach dotacji na pomoc materialną, jak również specjalnego systemu uczelnianego.

„Regulamin przyznawania bezzwrotnej pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej” jest zgodny z Ustawą prawo o szkolnictwie wyższym, określa w sposób kompleksowy zasady przyznawania świadczeń pomocy materialnej. Regulamin został wprowadzony w porozumieniu z uczelnianym organem Samorządu

Studentów. Studenci mogą ubiegać się o stypendium socjalne, w tym także w zwiększonej wysokości, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogę. Stypendium Rektora przyznawane jest dla 10% najlepszych studentów kierunku. Na wniosek właściwych organów samorządu Studenckiego uprawnienia w zakresie przyznawania świadczeń pomocy materialnej zostały przekazane Komisji Stypendialnej oraz Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Studenci stanowią ponad połowę składu wymienionych komisji. Decyzje podejmowane w sprawach przyznawania pomocy materialnej zawierają wszystkie elementy określone w art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. Przedstawiciele studentów powołani do komisji zajmujących się przyznawaniem świadczeń biorą aktywny udział w pracach przy rozpatrywaniu złożonych wniosków.

W Uczelni od 2001 roku funkcjonuje Specjalny System Stypendiów Naukowych Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej. O pomoc materialną w ramach tego Funduszu mogą ubiegać się absolwenci szkół średnich rozpoczynających naukę na pierwszym semestrze studiów stacjonarnych, studenci wyższych semestrów studiów stacjonarnych, a także studenci którzy ukończyli w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej studia stacjonarne pierwszego stopnia i kontynuują naukę w uczelni na studiach drugiego stopnia. Wysokość stypendium uzależniona jest od ocen uzyskanych na egzaminie maturalnym w przypadku studentów pierwszego roku studiów, a w pozostałych przypadkach od osiągnięć naukowych takich jak: działalność w kołach naukowych, udział w konferencjach naukowych, udział w stypendiach zagranicznych oraz studia na więcej niż jednym kierunku lub specjalności w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

Nagrody w postaci listu gratulacyjnego dla absolwentów są przyznawane za najlepszą pracę dyplomową, uzyskanie najwyższej średniej ocen w toku studiów lub indywidualne osiągnięcia naukowe i organizacyjne uzyskane w całym toku studiów wiążące się z nadaniem tytułu „Lider Roku”. Wyróżnienie pracy dyplomowej Nagrodą Rektora przewidziane jest dla prac wybitnie oryginalnych, wyrastających ponad kanon wymagany dla ogółu prac dyplomowych na studiach danego stopnia. Natomiast nagrodę za najwyższą średnią ocen otrzymuje na każdym kierunku studiów, w ramach każdej formy kształcenia jeden absolwent, który w ramach danego kierunku uzyskał w toku studiów najwyższą średnią ocen. Tytuł Lidera Roku przyznawany jest jednemu absolwentowi, który uplasował się na pierwszym miejscu w rankingu 20 najlepszych absolwentów. Pod uwagę brane są wszystkie oceny, wpisane do indeksu danego kandydata i ocenę końcową ze studiów uzyskaną na egzaminie dyplomowym, poza tym dodatkowym kryterium jest aktywna działalność absolwenta w środowisku akademickim.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym przyznali, iż zasady przyznawania świadczeń pomocy materialnej są dla nich zrozumiałe, w przypadku wątpliwości dotyczących sposobu wypełniania wniosku mogą uzyskać pomoc ze strony pracowników administracyjnych Działu Pomocy Materialnej. Studenci wyrazili również swoje zadowolenie z funkcjonującego uczelnianego Specjalnego Systemu Stypendiów Naukowych, zwrócili uwagę iż osoby podejmujące naukę na kolejnym kierunku studiów i osiągające wysokie wyniki w nauce w świetle ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym nie mogą pobierać stypendium, natomiast system uczelniany daje im taką możliwość.

Na Uczelni działa Samorząd Studencki, który dba o interesy społeczności studenckiej, reprezentuje studentów przed władzami Uczelni, a także zajmuje się organizowaniem wydarzeń społeczno-kulturalnych. Przedstawiciele Samorządu biorą aktywny udział w posiedzeniach Senatu Uczelni, Rad Wydziału oraz innych organów kolegialnych m.in. Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. We wszystkich organach kolegialnych przedstawiciele społeczności studenckiej stanowią co najmniej 20% składu. Studenci bardzo dobrze oceniają kontakt z władzami Uczelni, ponadto sprawy studenckie zawsze stanowią

jeden z punktów obrad Senatu Uczni. Samorząd posiada własną siedzibę wyposażoną w niezbędny sprzęt komputerowy oraz materiały biurowe.

W Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej funkcjonuje 10 kół naukowych. Studenci mogą uczestniczyć również w pracach badawczych z zakresu administracji, realizowanych pod opieką merytoryczną i naukową pracowników naukowo-dydaktycznych. Ponadto uczelnia wspiera studentów w podejmowanej działalności naukowej poprzez dofinansowywanie projektów i wydarzeń podejmowanych przez organizacje studenckie. Działalność organizacji studenckich ma na celu głównie angażowanie studentów w projekty o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym, uczestnictwo w badaniach naukowych, rozwijanie współpracy z innymi organizacjami oraz ośrodkami akademickimi w Polsce i na świecie oraz budowanie pozytywnego wizerunku Uczelni. Członkowie kół lub organizacji mogą uzyskiwać dofinansowanie ze strony Uczelni na konferencje naukowe oraz seminaria odpowiadające tematyką profilowi działalności koła lub organizacji. Studenci zainteresowani sportem mogą brać udział w zajęciach poszczególnych sekcji Akademickiego Związku Sportowego Wyższej Szkoły Zawodowej w Dąbrowie Górniczej.

Dla studentów pierwszego roku w planie studiów przewidziano organizację specjalnych zajęć mających charakter zarówno integracyjnych jak i informacyjnych obejmujących swoją tematyką m.in. szkolenia biblioteczne, szkolenie z zakresu obsługi wirtualnych kont, szkolenie bhp, prezentacje poszczególnych jednostek administracyjnych, spotkania z przedstawicielami Samorządu Studenckiego, opiekunami kół naukowych, przedstawicielami AZS. Tematyka spotkań ułatwia studentom pierwszego roku w adaptację w środowisku akademickim oraz dokładne poznanie struktury Uczelni i poszczególnych jednostek administracyjnych.

Pomocą studentom w kształtowaniu ścieżki zawodowej zajmuje się Akademickie Biuro Karier, którego działalność skupia się przede wszystkim na udzielaniu poradnictwa zawodowego poprzez organizowanie warsztatów doradztwa zawodowego, praktyk, szkoleń interpersonalnych oraz specjalistycznych przygotowujących studentów do wejścia na rynek pracy. Biuro tworzy również bazę ofert praktyk, płatnych staży oraz ofert pracy dla studentów i absolwentów. Szczegółowa oferta inicjatyw podejmowanych przez Biuro Karier dostępna jest na stronie internetowej Biura, studenci mogą również korzystać bezpośrednio przez cały tydzień z doradztwa zawodowego oraz ewaluacji.

Wsparciem rozwoju naukowego studentów są zasoby biblioteczne obejmujące literaturę naukową dostosowaną do potrzeb studentów wizytowanego kierunku. Księgozbiór naukowy dopełniają audiobooki, filmy fabularne i dokumentalne, literatura popularyzacyjna i beletrystyka w języku polskim i angielskim. Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana, wdrożony system biblioteczny pozwala na zdalne przeszukiwanie katalogu jak również na składanie zamówień i rezerwacji drogą elektroniczną. Funkcjonuje również radiowy system zabezpieczenia zbiorów umożliwiający czytelnikom samodzielne rejestrowanie wypożyczeń i zwrotów.

Pozytywnie należy również ocenić bazę dydaktyczną Uczelni. Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne Uczelni wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny i komputerowy. Uczelnia posiada w pełni nowoczesne sale audytoryjne, ćwiczeniowe, laboratoria komputerowe oraz multimedialne laboratoria językowe, które umożliwiają kształcenie w bardzo dobrych warunkach. Wyższa Szkoła Biznesu dysponuje klubem studenckim, siłownią, klubem fitness, a także nowoczesną biblioteką oraz czytelnią multimedialną. Wszystkie wspomniane pomieszczenia usytuowane są w jednym gmachu, co gwarantuje bezproblemowe poruszanie się pomiędzy poszczególnymi pomieszczeniami. Zgadaniem studentów baza dydaktyczna jest bardzo dużym atutem Uczelni, zapewniającym w pełni komfort nauki oraz realizacji procesu kształcenia.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: wyróżniająco.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów.**
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.**
- 3) Wprowadzenie systemu punktowego ECTS wspiera studentów w tworzeniu własnej ścieżki edukacyjnej, umożliwiając wybór przedmiotów dodatkowych. Program studiów zapewnia możliwość korzystania z programów wymian studenckich.**
- 4) System opieki naukowej i dydaktycznej, należy ocenić bardzo pozytywnie. Studenci mają zapewniony pełen dostęp do informacji związanych procesem kształcenia. Uczelnia oferuje studentom kompletny system pomocy materialnej, wprowadzając również uczelniany Specjalny System Stypendiów Naukowych. Infrastruktura Uczelni zapewnia studentom komfortowe warunki nauki.**

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- *ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiąganych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji;*

Wszelkie działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów zasługują na bardzo wysoką ocenę. Podstawę tych działań stanowi Uczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej (dalej: System) w brzmieniu wynikającym z załącznika nr 1 do Zarządzenia Rektora nr 42/2012/2013 z dn. 27.03.2013 r. Z tekstu tego Zarządzenia oraz swoistej preambuły Systemu wynika, że System obowiązuje od dnia 1 października 2012 r. (Zarządzenie nr 3/2012/2013) i był kilkakrotnie zmieniany. Przedstawiony jako załącznik nr 11 do Raportu Samooceny tekst jednolity obowiązuje od dnia 27 marca 2013 r. Ocenie Zespołu Oceniającego będą oczywiście podlegać te regulacje Systemu, które znajdują zastosowanie do ocenianego kierunku studiów, czyli Administracja pierwszego stopnia. Należy bowiem zauważyć, że omawiany dokument dotyczy wszystkich form kształcenia: pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych na wszystkich wydziałach Uczelni. Załączniki nr 3, 4 i 5 do Systemu regulują kompetencje poszczególnych organów odpowiedzialnych za jakość kształcenia, a mianowicie: Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Zespołów ds. Oceny Stopnia Realizacji Efektów Kształcenia.

Początki systemu zapewnienia jakości kształcenia sięgają 2005 r. W dniu 23 września 2005 r. Senat zatwierdził „System doskonalenia jakości i sprawności kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej”. Następnie zarządzeniem Rektora nr 9/2007/2008 z dnia 10 stycznia 2008 r. wprowadzono wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Obecnie system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony i zatwierdzony zarządzeniem nr 86/2012/2013 Rektora z dnia 21 września 2012 r. w sprawie uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości

Kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. System ten jest aktualizowany, ostatnie zarządzenie Rektora nr 42/2012/2013 w sprawie zmiany do Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia zostało wydane w dniu 27 marca 2013 r. Organem odpowiedzialnym za system zapewnienia jakości kształcenia, a także za realizację zadań systemu jest powoływana przez Rektora Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia (powołana zarządzeniem nr 86/2012/2013 z dnia 30 sierpnia 2013 r.) oraz Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia (powołany Zarządzeniem nr 72/2012/2013 z dnia 31 lipca 2013 r.)

Cele wewnętrznego systemu obejmują diagnozowanie stanu jakości kształcenia, doskonalenie procesów jakości kształcenia, zapewnienie realizacji bieżących działań w ramach procesów jakości kształcenia, kształtowanie postaw pro jakościowych w środowisku akademickim Uczelni i budowanie kultury jakości. Do realizacji zadań Systemu powołani są:

- Pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia,
- Uczelniana Komisja ds. jakości kształcenia,
- Zespoły ds. oceny stopnia realizacji efektów kształcenia.

Zadaniem Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia jest m.in.: koordynacja prac i współdziałanie z poszczególnymi jednostkami uczelni w zakresie działań związanych z zapewnieniem jakości kształcenia, gromadzenie informacji dotyczących funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia, opracowywanie oraz przedkładanie władzom uczelni wniosków dotyczących usprawnienia działania systemu. W skład Komisji wchodzi zarówno przedstawiciele kadry dydaktycznej jak i reprezentanci studentów.

Pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia koordynuje działania w celu wdrożenia, utrzymania i doskonalenia Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, przygotowuje projekty procedur, regulaminów, instrukcji, planuje i nadzoruje wewnętrzne audyty, sprawuje nadzór nad procesem ankietyzacji i hospitacji, nadzoruje wykonanie i sprawdzanie skuteczności podejmowanych działań korygujących i zapobiegawczych, przygotowuje dla władz Uczelni rocznego raportu z funkcjonowania Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Rolą Zespołów ds. oceny stopnia realizacji efektów kształcenia jest ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia na danym kierunku studiów. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor Uczelni. W skład tych ostatnich zespołów wchodzi nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe na danym kierunku studiów, a ich posiedzenia odbywają się nie rzadziej niż raz w roku akademickim.

Na Uczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia składają się trzy procesy: 1) doskonalenia kadry (dwa moduły: kadra dydaktyczna oraz administracyjna), 2) projektowanie, organizacja i realizacja procesu dydaktycznego (również dwa moduły: projektowanie i monitoring programów kształcenia oraz organizacja i realizacja procesu dydaktycznego), 3) doskonalenie systemu.

W ramach procedur dotyczących doskonalenia kadry opracowano: zasady rekrutacji pracowników dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych, obowiązki prowadzących zajęcia dydaktyczne, zasady dokonywania okresowej oceny nauczycieli akademickich oraz zasady przyznawania nagród rektora pracownikom i absolwentom. W procesie projektowania, organizacji i realizacji procesu dydaktycznego sporządzono: regulamin ECTS, zasady projektowania i oceny zajęć prowadzonych na odległość, zasady tworzenia, zatwierdzania i przeglądów programów kształcenia i efektów kształcenia, procedurę dyplomowania, procedurę antyplagiatową, regulamin praktyk studenckich, regulamin praktyk realizowanych na kierunku fizjoterapia, regulamin studiowania według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia oraz system weryfikacji efektów kształcenia. W ramach Systemu przewidziano ponadto procedury odpowiadające za proces jego doskonalenia. W skład tych

procedur wchodzą: przegląd Systemu, audyt wewnętrzny Systemu, oraz prowadzenie ankietyzacji wśród studentów.

Kierunek administracja ma swoich przedstawicieli w Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz w Zespole ds. oceny stopnia realizacji efektów kształcenia. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym w tym na kierunku jest przejrzysta i zapewnia proces opiniowania i analiz, przygotowujących do podejmowania decyzji w zakresie jakości kształcenia. Na kierunku administracja jest prowadzone: monitorowanie, analiza i diagnoza stanu jakości kształcenia. Na podstawie analizy protokołów z posiedzeń Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia można stwierdzić, iż ocena jakości kształcenia weryfikowana jest poprzez ankiety studenckie oceniające proces kształcenia oraz kadrę akademicką, analizę wyników sesji egzaminacyjnych, kontakty z pracodawcami w świetle praktyk zawodowych, współpracę w procesie dydaktycznym, proces dyplomowania. Działania te prowadzone są cyklicznie i systematycznie. Proces ankietowania ma znaczącą zwrotność i przeprowadzany jest systematycznie (dwa razy do roku). Studenci wypełniają kwestionariusze w formie elektronicznej.

Wyniki ankiet przekazywane są Kierownikom katedr zgodnie z Regulaminem przeprowadzania ocen jakości zajęć dydaktycznych. Kierownik Katedry jest zobowiązany do uwzględnienia wniosków z ankiety. Prowadzący zajęcia jest informowany przez Dziekana o otrzymanej ocenie. Z oceny zajęć dydaktycznych wyciągane są na bieżąco wnioski, które realnie wpływają na politykę kadrową Uczelni. Wyniki ankiet w postaci zbiorczych wyników są udostępniane studentom do wiadomości. Analiza dokumentu *Badanie jakości kształcenia – analiza wyników za rok akademicki 2012/2013* pokazuje, że udział studentów w badaniach ankietowych jest reprezentatywny. Wyniki badań nie uwzględniają podziału na kierunki. Podano wyniki według przedmiotów oraz według nauczycieli.

Analiza struktury ocen egzaminacyjnych i zaliczeniowych dokonywana jest raz w semestrze. Wyniki analizy służą do planowania hospitacji wobec osób, które otrzymały słabe oceny studentów a także w przypadku gdzie wyniki sesji egzaminacyjnych sygnalizują niski stopień osiągania efektów kształcenia. Oceny odbiegające od rozkładu normalnego są dokładnie analizowane i przeprowadzana jest rozmowa, która wyjaśnia ewentualne wątpliwości. Na kierunku administracja prowadzone są przeglądy programów kształcenia w każdym roku akademickim, a w uzasadnionych przypadkach raz w semestrze. Pozyskiwane są opinie przedstawicieli pracodawców. Samorząd studencki również przedkłada pisemne opinie o programach i efektach kształcenia.

Na kierunku prowadzona jest ocena kadry akademickiej która uwzględnia cztery zakresy działalności: kształcenie i wychowanie studentów, dorobek naukowy, udział w pracach organizacyjnych uczelni oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Zasady przeprowadzania określa statut Uczelni oraz wskazane wyżej procedury. Oceny dokonuje Komisja ds. Oceny Kadry. Oceny pracy nauczyciela akademickiego pełniącego funkcję rektora albo prorektora dokonuje co najmniej trzyosobowa komisja oceniająca powołana przez senat. Wnioski wynikające z oceny mogą mieć wpływ na podwyższenie lub obniżenie wysokości uposażenia, awanse i wyróżnienia, powierzanie stanowisk kierowniczych oraz kontynuację stosunku pracy z nauczycielem akademickim. Negatywna ocena może stanowić podstawę rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim.

W Uczelni powołano Radę Ekspertów. Funkcjonuje w składzie ustalonym zarządzeniem Rektora nr 79/2011/2012 z dnia 12 lipca 2012 r. Zgodnie ze statutem stanowiącym załącznik do Zarządzenia misją Rady jest zintegrowanie środowiska nauki ze sferą praktyki życia gospodarczego i nawiązanie ich ścisłej współpracy. Do zadań Rady Ekspertów należy w szczególności: udział w opracowywaniu efektów kształcenia w ramach poszczególnych kierunków i specjalności studiów, określonych w sylwetce absolwenta, udział w opracowywaniu metod walidacji założonych do realizacji w ramach danego kierunku

studiów efektów kształcenia, opiniowanie programów nauczania i treści zajęć w kontekście ich dostosowania do wymogów rynku pracy, określanie zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje zawodowe wśród absolwentów uczelni wyższych, określanie perspektyw zmian w zakresie kształcenia odpowiadającego na zapotrzebowanie rynku pracy, wsparcie merytoryczne w procesie dyplomowania (udział w wyznaczaniu kierunków rozwoju tematyki prac dyplomowych), wypracowanie mechanizmów służących nawiązywaniu współpracy pomiędzy pracodawcami, identyfikacja barier i trudności w nawiązywaniu współpracy.

Na podstawie przedłożonej dokumentacji, tj. protokołów z posiedzeń Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, rozmów z członkami Komisji i władzami Uczelni można stwierdzić że system wskazuje na skuteczne działania. Uczelnia dokonała starannego przeglądu programowego w tym na kierunku administracja z uwagi na wprowadzenie Krajowych Ram Kwalifikacji. Uczelniana Komisja zaopiniowała projekt dokumentu „Zasady tworzenia i zatwierdzania i przeglądów programów kształcenia i efektów kształcenia”. Opracowano standardy projektowania specjalności kształcenia. W uczelni wprowadzono system antyplagiatowy. Tematem obrad Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia już w roku 2011 była współpraca z przedstawicielami rynku pracy. Można uznać, patrząc na profil kształcenia oraz udział praktyków w procesie dydaktycznym, że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia spełnił swoją rolę w zakresie wprowadzenia do Uczelni trwałej współpracy z przedstawicielami rynku pracy.

System jest skuteczny w zakresie badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami kształcenia bowiem opracowane zostały zasady tworzenia i zatwierdzania przeglądów programów kształcenia i efektów kształcenia, regulamin studiów podyplomowych. Poświęcano wiele spotkań Uczelnianej Komisji ze społecznością akademicką Wydziału dotyczących tego problemu.

W świetle analizy dokumentów i przeprowadzonych rozmów ze wszystkimi grupami interesariuszy można stwierdzić że informacje dotyczące wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie są upowszechniane. Wszelka dokumentacja w postaci regulaminów, zasad jak np., zasady pisania prac dyplomowych regulamin studiów podyplomowych, system pomocy materialnej są dostępne na stronach internetowych Uczelni. Opracowywane są raporty z oceny jakości kształcenia, które są dyskutowane na posiedzeniu Uczelnianej Komisji i Senacie czy też Radzie Wydziału. Wyniki ankiet udostępniane są Kierownikom Katedr, wyniki sesji egzaminacyjnej omawiane są na Radzie Wydziału. Programy kształcenia opiniowane są przez Samorząd Studencki a więc są upowszechniane. Ponadto zmiany dotyczące jakości kształcenia omawiane są na posiedzeniach Komisji ds. Jakości Kształcenia, w której członkami są studenci. Odbývają się spotkania dziekana ze starostami lat i grup na których przekazywane są najważniejsze informacje z zakresu jakości kształcenia.

Zapobieganiu patologii związanych z procesem kształcenia służą działania kontrolne, regulujące wybrane kwestie, ale także nastawione na budowanie odpowiednich postaw, np. etycznych.

W obszarze ochrony własności intelektualnej uczelnia podejmuje szereg działań minimalizując zachowania patologiczne. W Uczelni wprowadzono procedurę antyplagiatową, która pozwala na weryfikację samodzielności pisania prac dyplomowych przez studentów. Wprowadzono *Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej i wraz z zasadami komercjalizacji badań naukowych i prac rozwojowych*.

Ponadto kształtowanie postawy poszanowania własności intelektualnej realizowane jest poprzez udział studentów w zajęciach z zakresu ochrony własności intelektualnej, w ramach seminarium dyplomowego oraz z zakresu techniki pracy naukowej. Z inicjatywy

Samorządu Studenckiego wprowadzono Kodeks Etyki Studenta, który wpisuje się w działanie uczelni nastawione na kształtowanie kompetencji i postaw etycznych.

W przypadku naruszenia przepisów obowiązujących w Uczelni lub w przypadku dopuszczenia się czynu uchybiającego godności studenta istnieje możliwość skierowania sprawy do Komisji Dyscyplinarnej oraz Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej. W składzie Komisji znajdują się zarówno przedstawiciele kadry naukowo-dydaktycznej, jak i Samorządu Studenckiego.

W Uczelni podejmowane są działania nastawione na wysoką jakość i sprawność kształcenia zarówno przez rozwój infrastruktury, jak i doskonalenia jakości procesu dydaktycznego. System doskonalenia jakości obejmuje: permanentną aktualizację programów przedmiotów, kontrolę i wizytowanie zajęć dydaktycznych przez kadrę kierowniczą Uczelni oraz ocenę według opracowanego formularza ze znanymi ocenianemu kryteriami, ankietę przeprowadzaną wśród studentów, jasno określone wymagania dotyczące zaliczenia przedmiotów stawiane studentom oraz stosowane kryteria ocen, określenie zasad pisanie i oceny prac dyplomowych, określenie zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych, organizację i kontrolę przebiegu realizacji procesu dydaktycznego, poszukiwanie dodatkowych formuł studiowania, okresową ocenę pracowników naukowo-dydaktycznych oraz analizę opinii pracodawców o absolwentach Uczelni i badanie losów absolwentów. W Uczelni opracowano plan badania losów absolwentów kierunku administracja. Planowany termin przeprowadzenia tego badania ustalono na 2014 rok.

W ramach procesu doskonalenia kadry wśród obowiązków prowadzących zajęcia dydaktyczne na uwagę zasługuje powiązanie w § 1 obsady kadrowej poszczególnych zajęć z dorobkiem naukowo-badawczym, doświadczeniem dydaktycznym i/lub doświadczeniem praktycznym w obszarze, do którego odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku. Biorąc pod uwagę, że wizytowany kierunek studiów Administracja przypisany został do obszaru nauk społecznych, należałoby jednak zdecydowanie oczekiwać, że powiązanie, o którym mowa, następować będzie nie tylko z obszarem kształcenia, nawet nie tylko z dziedziną wiedzy – nauki prawne, ale również z dyscyplinami: nauki o administracji, prawo, a nawet z powszechnie przyjętymi działami prawa. Doprecyzowanie omawianego powiązania ma miejsce w § 2 ust. 1 lit. c) Zasad rekrutacji pracowników dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych: zgodność tematyki publikacji i prac badawczych kandydata z tematyką zajęć dydaktycznych, które kandydat prowadzi.

Bardzo pozytywnie należy ocenić na pozór drobną i drobiazgową regulację obowiązku każdego prowadzącego zajęcia skonsultowania ich treści „z innymi wykładowcami prowadzącymi te same zajęcia tak, by zachować te same formy weryfikacji efektów kształcenia” (§ 2 ust. 1 pkt 3). Pozostałe obowiązki prowadzących zajęcia (np. opracowania i aktualizacji programu zajęć zgodnie z opracowaną przez uczelnię matrycą efektów kształcenia, opracowanie sylabusu do zajęć, czy też punktualne rozpoczynanie i kończenie zajęć dydaktycznych) zasługują oczywiście na ocenę pozytywną, lecz niczym nie wyróżniają Wyższej Szkoły Biznesu spośród innych uczelni.

Na bardzo dobrą ocenę zasługują Zasady Dokonywania Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich. Określają one bardzo precyzyjnie częstotliwość oceniania, kryteria, kompetencje organów, procedury oceniania i – co ważne - możliwe konsekwencje konkretnej oceny. Na wyróżnienie zasługuje udział w procesie oceniania Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia. Należy zauważyć, że w innym dokumencie, a mianowicie Zasadach Prowadzenia Ankietyzacji wśród Studentów (składających się na proces Doskonalenie systemu), postanowiono, iż procedura oceny jakości zajęć dydaktycznych poprzez ankiety studenckie służy m.in. kierownikowi katedry, który „uwzględnia wnioski z ankiety (...) w

okresowej ocenie pracowników, w polityce awansowej oraz przy obsadzie zajęć dydaktycznych”. Rozwiązanie takie jest godne polecenia.

Również na wyróżnienie zasługuje możliwość przyznania nauczycielowi akademickiemu nagrody Rektora za „uzyskanie wysokich wyników w studenckiej ocenie jakości kształcenia” (§ 3 ust. 1 pkt 2 Zasad przyznawania nagród rektora pracownikom i absolwentom) oraz za (bardziej uznaniowe) „działania na rzecz doskonalenia jakości kształcenia” (pkt 7).

Wyeliminowania oczywistych błędów terminologicznych wymagałyby Zasady Przeprowadzania Hospitacji Zajęć: w § 1 ust. 1 powinno być tytuł, a nie stopień profesora, niepoprawne jest również sformułowanie „niższy tytuł naukowy” (§ 3 ust. 3), gdyż tytuł naukowy jest tylko jeden, niższy może być stopień naukowy. Ustosunkowując się do tych Zasad merytorycznie, z punktu widzenia działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia należy zauważyć słuszne powiązanie podlegania hospitacji z niskimi wynikami w badaniu jakości kształcenia (§ 2 ust. 1 pkt 3) oraz zmniejszenie intensywności hospitowania nauczycieli akademickich, którzy uzyskali m.in. pozytywne wyniki z badania studenckiej oceny jakości zajęć dydaktycznych (§ 4 ust. 3).

Ogólnie pozytywnie ocenić należy niezwykle kazuistyczną (z jeszcze bardziej kazuistycznymi załącznikami) Procedurę dyplomowania. W punkcie 5.6. Wymogów edytorskich w pracy załącznika nr 3 do Procedury dyplomowania pt. Zasady pisanie prac dyplomowych zapomniano o obowiązujących w Polsce źródłach prawa wspólnotowego i międzynarodowego. Zamiast takiej kazuistyki bardziej interesującą byłaby odpowiedź na pytanie, czy w dokumentacji egzaminu dyplomowego pozostaje prezentacja pracy dyplomowej, która: „powinna być przygotowana w programie Power Point” (§ 7 ust. 5 zd. II Procedury dyplomowania). Brakuje też wyraźnego podkreślenia, że celem przygotowania pracy dyplomowej oraz celem egzaminu dyplomowego powinna być weryfikacja osiągnięcia przez studenta określonych efektów kształcenia.

Kolejnym dokumentem w ramach modułu Organizacja i realizacja procesu dydaktycznego składającego się na proces Projektowanie, organizacja i realizacja procesu dydaktycznego jest Regulamin praktyk studenckich. Przepis § 4 poświęcony został efektom kształcenia. Pozytywnie należy ocenić zarówno ogólne sformułowanie tych efektów w ust. 1, jak i regulację ust. 2, zgodnie z którym „szczegółowe efekty (...) zawierają sylabusy praktyk”.

W tym samym module zawarty też został Regulamin studiowania według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Bardzo istotne jest to, że program studiów indywidualnych powinien z jednej strony umożliwić realizację efektów kształcenia przewidzianych dla danego kierunku studiów, a z drugiej strony uwzględniać indywidualne zainteresowania studenta oraz jego predyspozycje do pracy samodzielnej (§ 2 ust. 3 omawianego Regulaminu), jak i regulacja, w myśl której „Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych oraz punktów ECTS wynikająca z planu studiów indywidualnych nie może być mniejsza niż przewidziana w obowiązującym planie studiów” (§ 2 ust. 4 omawianego Regulaminu).

Na szczególną uwagę zasługuje następny dokument w ramach tego samego modułu, a mianowicie System weryfikacji efektów kształcenia. Pozytywnie należy ocenić to, że „weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest na różnych etapach kształcenia:

- 1) poprzez zaliczenia cząstkowe (zaliczenia wszystkich form zajęć w ramach poszczególnych modułów,
- 2) weryfikacja efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych i dyplomowych,

3) weryfikację założonych w programie kształcenia efektów kształcenia poprzez seminarium dyplomowe i przygotowanie pracy dyplomowej, a także w trakcie egzaminu dyplomowego,

4) weryfikację efektów kształcenia w trakcie badania losów zawodowych absolwentów.” (§ 1 ust. 1 Systemu weryfikacji efektów kształcenia).

Oczywistą jest regulacja § 1 ust. 2: „weryfikacja obejmuje wszystkie kategorie obszarów (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne)”, natomiast na zdecydowanie pozytywną ocenę zasługują dyrektywy, że „efekty kierunkowe muszą być zdefiniowane w taki sposób, aby możliwe było stwierdzenie, czy zostały one osiągnięte przez studenta i absolwenta” (§ 2 ust. 4 zd. II) oraz że „efekty kształcenia powinny być (...) mierzalne” (§ 2 ust. 5 zd. II). Pozytywnie należy też ocenić to, że „sylabus precyzuje metody walidacji efektów uwzględniając zgodność metody weryfikacji do określonych treści” (§ 3 ust. 2 zd. II).

Załącznikiem nr 1 do omówionego Systemu Weryfikacji Efektów Kształcenia jest Ramowy System Oceny Studentów. Niektóre regulacje tego dokumentu zasługują na szczególnie wysoką ocenę: przykładowo regulacja, w myśl której „o wybranej formie egzaminu prowadzący wykłady ma obowiązek poinformowania studentów w trakcie pierwszych zajęć z przedmiotu”, czy też dosyć drobiazgowo wyliczenie przesłanek uzyskania oceny pozytywnej obejmujące zarówno wiedzę, umiejętności, jak i wskazane kompetencje społeczne.

Bardzo pozytywnie należy też ocenić trzeci z procesów składających się na Uczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, a mianowicie proces Doskonalenie systemu, o którym będzie mowa w kolejnym punkcie.

Reasumując: działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów należy ocenić bardzo wysoko. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym jest przejrzysta zarówno w aspekcie kompetentnych organów, jak i stosowanych procedur. Wewnątrzuczelniane regulacje przewidują regularność i kompleksowość ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia.

- *ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, Ocena przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami kształcenia albo ze standardami kształcenia a także oczekiwań rynku pracy. Ocena jego dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia;*

Jak już zostało wspomniane, trzeci z procesów składających się na Uczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, to proces Doskonalenie systemu. Obejmuje on trzy dokumenty: Przegląd Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, Audyt wewnętrzny Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Zasady prowadzenia ankietyzacji wśród studentów.

Pierwszy z nich stawia sobie za cel ocenę stanu i efektywności Systemu. Przegląd dokonywany jest przez Senat raz w roku. Z kolei celem audytów wewnętrznych jest „weryfikacja, czy poszczególne działania w ramach wybranego obszaru funkcjonowania uczelni są realizowane zgodnie z wyznaczonym standardem”.

Na szczególną uwagę zasługują Zasady prowadzenia ankietyzacji wśród studentów. Obejmują one studencką ocenę jakości zajęć dydaktycznych oraz studencką ocenę pracy jednostek administracyjnych. Badanie jest przeprowadzane z użyciem elektronicznych lub papierowych wersji ankiet, których wzory zawarte zostały w załączniku do omawianego dokumentu. Pozytywnie należy ocenić fakt, że „ocena jakości zajęć dydaktycznych

prowadzona jest w każdym semestrze” (§ 2 ust. 1 omawianych Zasad prowadzenia ankietyzacji wśród studentów), jednak z dalszych regulacji wynika, że „ocenie podlegają zajęcia prowadzone przez wszystkich nauczycieli akademickich przy zachowaniu naczelnej zasady, że każdy nauczyciel jest oceniony co najmniej raz na 2 lata” (§ 3 ust. 3). Aby uniknąć zbyt pochopnego wyciągania wniosków, wprowadzono zastrzeżenie, iż „ankiety podlegają analizie, gdy danego wykładowcę oceniło co najmniej 50% studentów, z którymi prowadzi zajęcia w przypadku wykładu i 80% w przypadku ćwiczeń, laboratoriów, lektoratów” (§ 4 ust. 3). O ile pozytywnie należy ocenić tego typu ograniczenie, to zastanowić by się należało, czy wspomniane progi nie zostały ustawione zbyt wysoko.

Zespołowi Oceniającemu przedstawiono dokument Wyniki badania jakości kształcenia. Rok akademicki 2012/2013 datowany na 22 sierpnia 2013 r., z którego wynika, że bardzo często „liczba odpowiedzi” wnosi 1, 2 lub 3. Niestety nie wyjaśniono, jaki to odsetek studentów, z którymi dany nauczyciel prowadził oceniane zajęcia, jedynie w Analizie wyników napisano, że „w kilku przypadkach liczba osób oceniająca danego nauczyciela nie jest reprezentatywna, mimo tego w zbiorczych opracowaniach pozostawiono te wyniki”.

Podsumowując procedurę ankietyzacji należy wystawić pozytywną ocenę za jej obowiązywanie i przede wszystkim za jej praktyczne rzeczywiste stosowanie. Można natomiast się zastanowić nad niektórymi szczegółami, np. przedstawionym tu problemem reprezentatywności.

Innym – obok ankietyzacji - mechanizmem oceny przydatności systemu zapewniania jakości kształcenia do badania zgodności programu kształcenia i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia mogą być hospitacje zajęć, a zwłaszcza omówienie z hospitującym wniosków z hospitacji (§ 5 ust. 4 Zasad przeprowadzania hospitacji zajęć). Również i ten mechanizm zasługuje na ocenę pozytywną.

Zgodnie z § 3 ust. 3 Załącznika nr 5 do Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia zatytułowanego Zadania i zasady pracy Zespołów ds. oceny stopnia realizacji efektów kształcenia, zespoły te (w skład których wchodzi nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe na danym kierunku studiów) w swoich sprawozdaniach mogą przedkładać propozycje modyfikacji w zakresie zapewnienia realizacji efektów kształcenia.

Reasumując: efektywność systemu zapewnienia jakości kształcenia w oparciu o obowiązujące procedury należy ocenić zdecydowanie pozytywnie, natomiast wydaje się, że jest za wcześnie, by formułować stanowcze oceny dotychczasowej skuteczności systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia. Rokowania w tej kwestii są jednak bardzo pomyślne biorąc chociażby pod uwagę treść przedstawionego Zespołowi Oceniającemu dokumentu Ocena funkcjonowania Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej - Rok akademicki 2012/2013.

- *ocena systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian;*

Dostępności informacji na temat efektów kształcenia poświęcony został § 6 Systemu Weryfikacji Efektów Kształcenia stanowiącego jeden z dokumentów modułu Organizacja i realizacja procesu dydaktycznego składającego się na proces Projektowanie, organizacja i realizacja procesu dydaktycznego (o którym była mowa w poprzednim punkcie). Zgodnie z tym § 6 „opis efektów kształcenia jest opublikowany na stronie internetowej uczelni oraz dostępny dla kandydatów na studia w postaci drukowanych materiałów promocyjnych”, natomiast „opis sposobów weryfikowania efektów kształcenia jest upubliczniony na stronie

internetowej uczelni”. Taki sposób upublicznienia w dobie społeczeństwa informacyjnego należy ocenić pozytywnie.

Istotniejsze jest jednak upublicznianie nie samych sposobów weryfikowania, lecz wyników tego weryfikowania. Z Raportu samooceny wynika, że „wyniki badań prowadzonych w ramach działań związanych z doskonaleniem jakości kształcenia są przedstawiane na spotkaniach ze studentami, w ramach spotkań katedry, w ramach bezpośrednich spotkań z nauczycielami, których zajęcia podlegały ocenie studenckiej oraz na posiedzeniach Senatu”. Oprócz ogólnych spotkań ze studentami, Raport samooceny informuje również o spotkaniach „z przedstawicielami Samorządu Studenckiego oraz starostami grup studenckich” mających na celu „przedstawienie aktualnych działań w zakresie doskonalenia dydaktyki, zebranie opinii studentów na temat procesu kształcenia zarówno w wymiarze dydaktycznym i organizacyjnym, konsultacja programów kształcenia”. Podczas wizytacji przedstawiono Zespołowi Oceniającemu notatkę służbową ze spotkania z Samorządem Studenckim w zakresie omówienia funkcjonowania Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, które odbyło się w dniu 6 listopada 2013 r. (uczestniczyło w nim 7 osób – niestety z listy obecności nie można się dowiedzieć, w jakim charakterze, jedynie pierwsza z tych osób to Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia), a także z podobnego spotkania w dniu 13 listopada 2013 r. w szerszym gronie, mianowicie z Samorządem oraz Starostami (w tym spotkaniu uczestniczyło już 20 osób, a program był powtórzeniem wybranych punktów programu spotkania z dnia 6 listopada 2013 r.). Fakt odbywania takich spotkań zasługuje na ocenę pozytywną, gdyż bezpośrednia wymiana myśli jest niewątpliwie najlepszą formą komunikowania. Żałować można jedynie, że Zespół Oceniający otrzymał jedynie porządek obrad tych spotkań i listy obecności. Ciekawym byłoby zapoznanie się z przebiegiem spotkań, wypowiedziami poszczególnych uczestników oraz wymiernymi ich efektami. Pozytywnie należy jednak ocenić już sam fakt umieszczenia w porządku obrad omawianych spotkań takich zagadnień, jak m.in. „Rola Samorządu Studenckiego w pracach Komisji ds. Jakości Kształcenia, Senatu, Rady Wydziału w zakresie jakości kształcenia”, „Propagowanie wśród studentów idei ciągłego doskonalenia oraz funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia”, czy „idea skrzynki studenckiej umieszczonej przy dziekanacie”.

W Uczelnianym Wewnętrznym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia nie ma odrębnego dokumentu poświęconego interesariuszom zewnętrznym, Z Raportu wynika, że zinstytucjonalizowanie udziału interesariuszy zewnętrznych nastąpiło poprzez powołanie w uczelni Rady Ekspertów, której misją jest zintegrowanie środowiska nauki ze sferą praktyki życia gospodarczego i nawiązanie ich ścisłej współpracy.

Z raportu samooceny wynika, że jest to pierwsza wizytacja na ocenianym kierunku studiów.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+		+	+
umiejętności	+	+	+		+	+

kompetencje społeczne	+	+	+		+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*:

1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe	X				
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ²					

² Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się	X				
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Sformułowane efekty kształcenia są zgodne z KRK we wszystkich obszarach. Uwzględniają one możliwości realizowania zindywidualizowanej koncepcji kształcenia w szerokich granicach wyznaczonych przez KRK, przez przedstawienie specyficznych efektów kształcenia, zwłaszcza do proponowanych specjalności. Kierunkowe, przedmiotowe i modułowe efekty kształcenia są zgodne z wymaganiami formułowanymi dla obszaru wiedzy, z którego wywodzi się kierunek. Dokonane przez Zespół ustalenia pozwalają na sformułowanie pewnych uwag krytycznych. Analiza prac egzaminacyjnych (etapowych) dowodzi, iż normą w zakresie egzaminowania jest ocenianie studentów na oceny dobre i bardzo dobre, przy czym stopień trudności egzaminów, w przypadku części przedmiotów, jest relatywnie niski. Dość często zdarza się, że w pracach dyplomowych pojawiają się błędy merytoryczne i formalne. Fakt występowania błędów nieco obniża ocenę systemu weryfikacji efektów kształcenia w zakresie opieki merytorycznej nad dyplomantem. Powyższe uwagi nie zmieniają jednak ogólnie pozytywnej oceny przebiegu procesu dydaktycznego na ocenianym kierunku. Natomiast pod względem koncepcji rozwoju kierunku, polityki i działań w zakresie zasobów kadrowych, systemu wsparcia studentów, podstaw organizacyjnych i funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, oceniany kierunek prezentuje się ponadprzeciętnie dobrze. Korzysta także z bardzo dobrej infrastruktury dydaktycznej.